

C. C. postale. — Esce ogni giovedì mattina.

»Novi list« izhaja vsak četrtek zjutraj. — Uredništvo in uprava sta v Gorici via Mameli 5; telefon št. 308. — Poduredništvo in podružnica uprave v Trstu via Valdirivo 19/III; telefon št. 3908. — Uradne ure vsak delavnik od 9. do 12. ure.

Novi list

Prosmerna številka 30 stot., stare 50 stot.

Naročnina za celo leto 15 L., za pol leta 8 L. Za inozemstvo 30 L. — Trgovski oglasi po 1. — L., osmrtnice, poroke, poslana, oglasi denarnih zavodov itd. po 1.50 L. za 1 mm v stolpcu. — Mali oglasi po 50 stot. za besedo, najmanj 5 lir.

ŠTEV. 20.

V GORICI, ČETRTEK 8. AVGUSTA 1929.

LETO I.

Tedenski koledar.

9. avgusta, petek: Roman, mučenec; Afra, muč.; Peter Faber. — 10., Lavrencij, mučenec; Pavla, devica muč.; Hugo. — 10. 12. pobinkošna nedelja. Suzana, devica, mučenica. — 12., Klara, devica; Hilarija, mučenica. — 13., Janez Berhm.; Kasijan. — 14., Evzebij, sp.; Anastazija, devica. — 15., Vnebovzetje Marije Device.

V ponedeljek dne 12. avgusta je prvi krajec; spremenljivo.

Novice.

Prestolonaslednik na Goriškem.

V trenutku ko zapuša ta številka »Novega lista« tiskarno, je Gorica vsa v zastavah in po ulicah se vijejo goste množice meščanov. Princ Humbert, sin italijanskega kralja in prestolonaslednik, je prišel prvič v goriško deželo. Odkril bo slovesno spomenik padlim goriškim bojevnikom in se podal nato v Tolmin. Princ Humbert, ki dovrši 15. septembra 25. leto starosti, je sin kraljice Helene, hčerke črnogorskega kralja Nikite. V njegovih žilah se pretaka torej tudi slovanska kri. Ko se bo danes popoldne peljal proti Tolminu, bo videl lepoto Soške doline in opazoval naše lične bele vasice ob poti. Prepričani smo, da bo ob prvem srečanju s slovenskim ljudstvom odnesel s seboj najboljše vtise. Slovensko ljudstvo je do jedra pošteno in značajno, delavno in pokorno zakonom.

Princa, ki bo nekdanj prevzel v roke kraljevsko žezlo, pristrčno pozdravljamo.

Prefektovi obiski.

Goriški prefekt bo obiskal vse občine svoje pokrajine, da se prepriča o javnem gospodarstvu in o ljudskih potrebah. V spremstvu kabinetnega načelnika Mazzantija je bil pretekli teden že na Bovškem.

»Grof Zeppelin« v Ameriki.

Nemški zrakoplov »Grof Zeppelin« je odplul okoli sveta. Dvignil se je v četrtek 1. avgusta v Friedrichshafenu v zrak. Prva postaja je bila v Lakehurstu v Ameriki. Do tja je potreboval 94 ur, to je približno štiri dni.

Draga propaganda.

Kakor ste že zadnjič brali, so komunisti pripravljali za 1. avgusta velike demonstracije po celem svetu. No, pa je napovedani »rdeči dan« potekel brez večjih nevarnosti in spopadov kljub temu, da so razposlali celo v Indijo in po oceanskem otočju listke s pozivi na protest proti meščanskim vladam. Za te tiskovine so v Moskvi potrošili 3 milijone rubljev.

Proslava sv. Vavla.

Letos je tisočletnica smrti sv. Vavla, češkega kralja, varuha češke države. O velikih orlovskih prireditvah, ki so se vršile v počastitev tega spominskega slavlja, smo že poročali. Koncem septembra bo uradna proslava tisočletnice. Priredila jo bo češko-slovaška vlada. Kakor poročajo listi, se bodo tega slavlja v velikem številu vdeležili tudi Hrvatje.

Nevarna gora.

Prav potuhnjjen ognjenik je visoka Etna na Siciliji. Na porcijunkulo je advokat Sampieri spravil na izlet družbo desetih oseb, da proslavijo zrelostni izpit advokatovega sina. Komaj so prišli pod vrh, se je začelo iz žrela kaditi in metati žareče kamenje. Vsi so začeli bežati navzdol. Ko so se daleč spodaj dobili, so opazili, da manjka mladi Sampieri in še nekdo drugi. Mladič so našli vsega pobitega in ožganega. Na poti v bolnišnico je izdihnil. Onega drugega izgubljenca pa niso še našli.

Zbor stranke.

Vodja fašizma in načelnik vlade je za 14. septembra sklical vse pokrajinske tajnike na veliko zborovanje. 30. septembra bo pa pozvan na sejo veliki fašistovski svet.

Premeščeni učitelji.

V notranjost države so premeščeni še sledeči učitelji in učiteljice: Čubej Antonija iz Velikih Zabelj, Vodopivec Bogomir iz Gaberij, Vodopivec Bernarda iz Brestovice, Jereb Viktor iz Števerjana, Bitežnik Zala iz Dobrave, Mayer Julija iz Podkrajca, Zupančič Frančiška iz Godoviča, Burnik Karolina iz Idrije, Mervic Valerija iz Sp. Tribuše, Podobnik Leopoldina iz Dolov, Vončina Albin iz Idrije, Novak Leopoldina iz Dolov in Vendramin Andrej iz Srednjega Lokovca.

Doktorski izpiti na tržaški univerzi.

Letos je poslala tržaška trgovinska univerza v svet 18 novih doktorjev. Med mladimi doktorji je več domačinov in nekaj tujcev. Tako so prestali doktorski izpit Sahar Edvard iz Trsta, Gelčič Oton iz Dubrovnika in Drabkin Arno iz Lodza na Poljskem. Bog jim daj srečo v trgovini!

Mati in hči znoreli.

Oni dan sta znoreli v neki vasi pri Brežicah na Spodnjem Štajerskem na isti dan mati in hči. Bogato kmetico Aličevo in njeno lepo 17-letno hčer Marijo je popadla verska blaznost.

Zračna zveza Trst-Marseille.

V četrtek je priletel iz Benetk v Trst letalski državni podtajnik Balbo. Med sestankom s tržaško gospoško na prefekturi je Balbo sporočil, da je prišlo med vlado in Cosulichevo letalsko

družbo »Sisa« do sporazuma glede nove zračne zveze Trst - Benetke - Genova - Marseille na Francoskem. Vlada bo dala družbi za čas 10 let 40 milijonov podpore in sicer vsako leto po 4 milijone. G. Balbo je v imenu vlade pozval občinskega načelnika in druge tržaške predstavnike, naj zberejo en milijon 700 tisoč lir za gradnjo letalskega pristanišča v Trstu. Občinski načelnik Pitacco je odgovoril, da bo občina storila, kar bo v njeni moči. Po sestanku se je G. Balbo odpeljal v Cosulichevo letalo v Tržič, da si je ogledal Cosulichevo tovarno letal »Cant«. — Nova zveza bo velikega gospodarskega pomena: vezala bo štiri največja pristanišča v Sredozemskem morju.

Z izleta v smrt.

V morskem kopališču Ostende na Belgijskem je kakih 100 letoviščarjev šlo s parnikom na izlet po morju. Ko so se vračali, se je parnik prebrnil. Le 10 oseb se je rešilo, ker je bilo morje viharo.

Se je spozabila.

Berlinski komunistični list »Die rote Fahne« se močno zaletuje v ženo boljševiškega podkomisarja za zunanje zadeve Litvinova. Komuniste namreč grabi jeza, ker gledajo lepo podkomisarko, kako vsako jutro jezdari v elegantni toaleti in v družbi berlinskih grofov na sprehode, se vozi v najdražjih avtomobilih in sploh razsipa denar kot žena kakega »buržujskega« diplomata. Pa bržčas ne bodo opomini »Rdečega prapora« nič zalegli.

18 dni in 17 noči.

Ameriška letalca Jackson in O'Brien sta pred dnevi dosegla rekord v nepretrganem zračnem poletu. Ostala sta v zraku nepretrgoma 420 ur in nekaj minut. Preletela sta v tem času nad 40 tisoč kilometrov dolgo zračno črto. Med poletom so jim druga letala 48 krat napolnila zalogo bencina.

Spor je končan.

Znani fašistovski poslanec Farinacci je v svojem listu očital bivšemu milanskemu občinskemu načelniku poslancu Belloniju, da je nepravilno najel posojilo 30 milijonov dolarjev, da je milansko občino slabo upravljal in da je svoj politični vpliv izrabljal v osebno korist. Belloni na take težke očitke ni mogel molčati. Odgovoril je v časopisju. Iz zadeve se je izcimil javen prepir. Tedaj pa je Farinacci izročil vso stvar v odločitev načelniku vlade Mussoliniju, ki je imenoval odbor treh izkušenih mož, da bi zadevo preiskali. Preiskava je dognala, da je Belloni pri najemanju dolarskega posojila ravnal čisto pravilno, da pa nje-

govo siceršnje javno delovanje ni tako, da bi se mu ne moglo nič očitati. Radi tega je vladni načelnik poslancu Belloniju za nedoločen čas prepovedal vsako javno delovanje, poslanca Farinaccija je pa ostro pokaral radi javnih očitkov, ki so zadevali tudi fašistovsko vlado. Odredil je tudi, naj se preišče, kako so tajne listine prišle iz milanske občinske hiše v javnost. Belloni je nato odložil svoj poslanski mandat. Zadeva je s tem zaključena.

Osebna vest.

V Gorici se je naselila zdraynica gđc. dr. Vilma Dominco, ki se je specializirala za ženske bolezni.

Cigani in nogomet.

V vasi Munkecz na Ogrskem so cigani ustanovili nogometni klub, ki je prav gotovo prvi te vrste na svetu. Prav tam imajo tudi cigansko ljudsko šolo.

Odkrit grob.

J. A. Komensky je bil znamenit češki vzgojeslovec. Umrli je l. 1670. v Amsterdamu. Njegov grob je bil do zadnjega časa čisto neznan. Letos so ga pa odkrili. Prof. dr. Matiegka s praškega vseučilišča ga je 22. julija 1929. našel v naardenski cerkvi. Oskostje je še dobro ohranjeno.

Kolonizacija v Bosni.

V zadnjih desetih letih se je naselilo v Bosni 12.896 kmetijskih družin, ki so dobile skupno 33.420 ha državne zemlje.

Od naseljencev je bilo 3.697 dobrovoljcev, 3.051 ubogih, 683 invalidov in 5.465 drugih.

Država zelo podpira kolonizacijo v Bosni, kjer misli naseliti nadaljnjih 15.000 dobrovoljcev.

Umrli

je po daljšem bolehanju gospa Marija Fortunat, stara 34 let. Pokojnica, žena hišnika Katoliške tiskarne, je bila dobra mati in jo bodo vsi, ki so jo poznali, ohranili v prijaznem spominu. Pokoj njeni duši!

Zločinstvo.

V četrtek 1. t. m. je goriška policija pripeljala v zapore 45-letnega stavbne- ga delovodjo Jožefa Lazzarija iz Sedla v Kobariškem kotu in 49-letno babico Terezijo Cenčič, tudi od tam doma. Obtožena sta, da sta sodelovala pri splavu 20-letne služkinje Justine Goljevščekove iz Kanala. Kakor posnemamo iz italijanskih listov, se je zločinstvo izvršilo prilično takole:

Jožef Lazzari, ki se je včasih imenoval Lazar, je poročen in oče 6 otrok. Kljub temu je stopil v nedovoljeno razmerje z nesrečno Justino Goljevščekovo, ki je služila v Gorici. Razmerje ni ostalo brez posledic. To je bilo Lazzariju seveda zelo neljubo in je sklenil spraviti sled svojega greha s sveta. Povabil je Justino v Sedlo in v noči od 13. do 14. julija sta se oba zglasila pri babici Cenčičevi. Ker sta se obe ženski bali izvršiti prepovedano dejanje, ju je Lazzari s samokresom v roki ustrašoval in prisilil babico k zločinu. Ko se je Justina vrnila v Gorico, je zbolela in so jo morali pre-

peljati v bolnišnico. Ker je svoji gospodinji priznala, da je imela splav, je leta zadevo javila policiji. Ker je postal položaj dekleta od dneva v dan bolj nevaren, se je oblastvo pod osebnim vodstvom kvestorja samega začelo zanimati za zadevo. Po pričetnem tajanju je Justina priznala. Povedala je o svojem razmerju z Lazzarijem in o njegovem nasilju pri splavu. Preiskava, ki se je takoj izvršila na stanovanju obeh obtožencev, je potrdila resničnost Justininih izjav in oba sta bila aretirana. Uboga, zapeljana mladenka je pa že dan prej plačala svoj greh z življenjem. Umrli je na posledicah zastrupljenja.

Večni minister.

Sedanji francoski ministrski predsednik Briand sedi že v devetnajstem ministrstvu. 14. marca 1906. je prvič postal minister, in sicer za proročstvo. 20. julija 1909. je postal prvič ministrski predsednik. Od l. 1925. je nepretrgoma zunanji minister. Ministrski predsednik je že dvanajstič. Pač lepa vztrajnost v razburkanem francoskem političnem življenju.

Davčna izterjevalnica

za goriško mesto in za Miren (goriška okolica), ki je imela dozdej svoje uradne prostore v ulici Stretta, posluje sedaj v Montovi hiši v Gosposki ulici št. 4.

Na znanje.

Vsi prebivalci občin ob glavni cesti iz Gorice v Tolmin se obveščajo, da bo na tej cesti ukinjen ves promet dne 8. t. m. od treh do sedmih popoldan. Odredba je izdana iz vzrokov javne varnosti.

Mišja nadloga.

Z Dolenjskega poročajo o veliki škodi, katero so po nekaterih vaseh utrpeli ljudje radi miši. V vasi Javorice, ki leži visoko pod Gorjanci, so miši popolnoma vničile žito na polju. Mnogi posestniki so morali še zeleno žito pokositi, ker je bilo že od miši spodjedeno.

Avtomobili.

Med našimi čitatelji so bolj redki oni, ki se zanimajo za avtomobile; stanejo preveč in tudi vožnja z njimi je prihranjena samo za slovesne prilike. Vendar je dobro, da vsi vemo, da je proizvodnja avtomobilov v Italiji zelo krepka in dobro razvita. Moderne zahteve pa tako hitro naraščajo, da ital. avtomobilska industrija ne more zadostiti vsem zahtevam trga. V letu 1928. je bilo kljub zelo visoki carini, ki varuje domače podjetnike, uvoženih v državo 5.741 avtomobilov v vrednosti 87 milijonov lir. Skoro pet tisoč jih je prišlo iz Amerike, kjer je izdelava avtomobilov najbolj razvita. L. 1927. smo uvozili 3832 avtomobilov.

Dobro dela.

V Ameriki živi neka Genovefa Brammert. Čeprav ima dečva komaj 21 let, je že tretjič poročena. Pred kratkim ji je umrl mož št. 2. Zdaj je vnovič prišla skupaj z možem št. 1, ki je tako postal v zapovrstnem redu mož št. 3.

Čigava je Franc-Jožefova zemlja?

Ruska ekspedicija na severni tečaj je te dni prispela na tako zvano Franc-Jožefovo zemljo, nekdanjo avstrijsko posest, in razvila na njej zastavo sovjetske republike. Rusi smatrajo to otočje za svoje na podlagi ukaza sovjetske vlade od 15. aprila 1926. V Trstu pa nekateri zagovarjajo trditev, da pripada ta zemlja Italiji, ker jo je odkrila avstrijska ekspedicija, ki je odkrila iz Trsta.

Vatikanska pošta.

Danes teden so odprli novo pošto v vatikanski državi. Tujcev, ki jih je te dni poln Rim, se je polotilo takó hrepenenje po novih znamkah, da so na vatikanski pošti prodali prve dni 2 milijona znamk v vrednosti par milijonov lir.

Duhovniške vesti.

Smrt.

V soboto dne 3. t. m. so pokopali v Kranju preč. g. župnika Janeza Schiffregerja. Pokojni je bil duhovnik tržaško-koperske škofije in je služboval kot kaplan v Kastvu, Hrušici, na Barki in v Lokvi; kot župnik pa v Pomjanu in Sežani. Povojne razmere so ga prisilile, da se je moral sežanski fari odpovedati in oditi v svojo domovino, kjer je nekaj časa služboval v mariborski škofiji, dokler ga ni zrahlo zdravje prisililo, da stopi v pokoj. Imena Milko Sašelj, Nace Podboj in Janez Schiffreger so zapisana z zlatimi črkami v srcih Istranov. Združeni v trpljenju, naj se sedaj združeni radujejo v večnem veselju! Da je delo za blagor ljudstva izčrpalo vse njihove moči, nam je najboljši dokaz to, da so se tako tiho eden za drugim preselili k večnemu počitku. Čast njihovega spominu!

Dva srebrnomašnika.

Zadnjo nedeljo je praznovanje v Biljah svojo srebrno mašo tamošnji kurat g. Ciril Zamar. Prihodnjo nedeljo 12. t. m. obhaja enako slavje g. France Švara, vikar v Vrtojbi. Obema gospodoma, ki požrtvovalno skrbita za blagor svojih duhovnj in sta vedno z vnmemo sodelovala pri našem katoliškem gibanju, iskreno čestitamo in jima želimo, da bi tudi v bodoče njuno delo bilo bogato blagoslovljeno.

Tridesetletnica.

Te dni je praznoval tridesetletnico mašništva g. Jože Abram pri Sv. Luciji. Kraški korenini, ki z besedo in peresom opeva krasoto naših Gor, katere pozna ko malokdo drugi, želimo vsi prijatelji še mnogo zdravih in veselih let. Naj mu bodo naša voščila v tolažbo za vse trpke težave, ki so šle preko njega.

Zaslužnemu možu.

V Slavini na Notranjskem je praznoval te dni štiridesetletnico mašništva veleč. g. župnik, duh. svetnik Luka Smolnikar. Plodonosno delo, ki ga je vršil tekom življenja kot vzorni dušni pastir, urednik in krščanski organizator, je najlepši dokaz njegove vsestranske dejavnosti. Naj ga dobri Bog ohrani še mnogo let!

Kako je s politiko.

Mussolinijev članek.

Ameriški listi so dne 1. avgusta prinesli članek, ki ga je napisal načelnik vlade. V njem razpravlja o odnosih med Evropo in Ameriko.

Mussolini pravi:

»Država, ki je sposobna proizvajati 60 odstotkov vsega petroleja na svetu, polovico železa in jekla, 9 desetink avtomobilov, premoga in žita pa v neverjetnih množinah, resnično potrebuje svetovne trge. Predvsem ima na razpolago velikanski notranji trg, ki použije silovito blaga. Kolikor ga preostane, ga proda zunaj, kjer se uspešno bori s trdo konkurenco tekmujočih držav. To je silni in zavirljivi položaj Združenih držav ameriških.«

Nato Mussolini opisuje, kako so si Amerikanci zavarovali notranji trg, da evropska industrija s svojimi izdelki ne more prodreti vanj. Amerika je postavila na svojih mejah visok zid carinskih tarif, ki branijo inozemskega blaga v deželo. »Preden je bil ta članek napisan, je že 38 držav odločno ugovarjalo pri Združenih državah, ker so vpeljale nove, še višje uvozne carine.« Skoro vse evropske države od Amerike več kupijo ko prodajo. Evropa uvaža iz Amerike dvakrat več, kot tja izvaža.

Evropa mora Ameriki plačevati blago z zlatom. Tako se ameriški zlati zaklad množi, evropski pa manjša. »In zakaj grmaditi zlato? Saj se vendar ne je ...«

Združene države so se v lastni hiši prepirale, da proizvodnja narašča, če se zaslužek vseh stanov boljša. Ko so delavci zelo dobro plačani, lahko tudi več kupujejo in porabljajo: in zato raste tudi proizvodnja, se odpirajo nove tvornice, v katerih dobijo novi stotisoči delavcev zaslužek. Krog je sklenjen. To gospodarsko načelo velja tudi za mednarodno torišče. Ko bodo manj bogate države dosegle neko višino blagostanja, bodo same po sebi več blaga použivale. In to bo v prvi vrsti v prid Združenim državam, ki bodo svoje blago lažje prodajale, pa tudi lažje izterjale posojila, ki so jih dale revnim evropskim državam.

Italijanski položaj.

Trideset in osem držav je ugovarjalo, ker grozijo nove uvozne carine vničiti njih trgovino. Italija je ugovarjala, ker uvozne carine zadevajo tisto blago, ki ga použivajo le Italijani, bivajoči v Ameriki. Če te carine stopijo v veljavo, bodo Italijani radi visokih cen nehali kupovati iz Italije uvažano blago. — Italijo bodo nove uvozne carine trdo zadele. Naša trgovska bilanca kaže, da smo iz Amerike uvozili za 4000 milijonov lir blaga, tja pa ga prodali za 1522 milijonov lir. Če se uvozne carine uveljavijo, bo naš primankljaj še zrastlel.

Za Amerikance ni važno, da več proizvajajo, ampak da več prodajo. Njih notranji trg je nasičen in evropske industrije ne bodo mogle prodreti vanj, tudi če carinski zidovi padejo.

Zato so nove ameriške uvozne carine tem bolj neopravičene.

Iz članka načelnika vlade naši bralci lahko zopet razvidijo, kako so Združene države Amerike postale po vojni silne in kako so obubožano in razdrapano Evropo podvrgle svoji finančni oblasti.

Konferenca v Haagu.

Dne 6. avgusta so se zbrali v glavem mestu Holandije državniki bivše antante in Nemčije, da potrdijo načrt, ki so ga finančni strokovnjaki sklenili v Parizu glede nemške vojne odškodnine. Sestanek je velikanske važnosti, ker se z njim polagajo temelji gospodarskemu razvoju Evrope za par desetletij, kakor smo že obširno razložili v Novem listu v razpravi o Joungovem plačilnem načrtu. Kakšen pomen ima konferenca v Haagu, se vidi že iz tega, da je Nemčija poslala tja odposlanstvo, ki šteje 91 članov. Francosko zastopstvo pa je sestavljeno iz 65 mož, kar je tudi prav lepo število. Glavno besedo bodo vodili Francozi, Nemci in Angleži. Kakor poročajo listi, se je po padcu angleške konservativne vlade pojavilo glede Joungovega načrta precejšnje nasprotstvo med Francozi in Angleži. Tako zahtevajo na primer Angleži, naj se v Haagu sklene, da morajo Nemci plačevati vojno odškodnino (kolikor je le mogoče) v denarju in ne v blagu. To pa radi tega, ker je angleška industrija v krizi in se Angleži morajo boriti na vseh svetovnih trgih z ameriško konkurenco. Nemci so dobavljali doslej na račun vojne odškodnine ogromne množine premoga in škodovali s tem še bolj angleškim rudnikom, ki itak ne morejo prodati svojega premoga in imajo stotisoče brezposelnih delavcev. Kakor s premogom je tudi z ostalimi predmeti, ki jih Nemci dajajo na račun odškodnine antanti. Ne smemo zabiti, da je brezposelnih na Angleškem nad dva milijona!

Čisto drugače je na Francoskem. Ta srečna dežela ne ve, kaj je brezposelnost. Francozi morajo celo uvažati tuje delavstvo in ga iščejo v Italiji, na Balkanu in na Poljskem. Domačih delovnih sil je namreč premalo. Francozi se ne boje blaga, ki prihaja iz Nemčije. Sklenili so z Nemci celo vrsto pogodb, po katerih so se Nemci obvezali, da bodo na račun odškodnine izvršili na Francoskem različna pravna javna dela. Tako so Nemci dobili naročilo, naj izrabijo vodne sile južne Francije za nove električne pravice, naj sezidajo za 100 milijonov mark okrajnih cest, naj povečajo in popravijo morská pristanišča v Bordeauxu, v Le Havreu in v Rouenu, naj opremijo različne železniške proge in tako dalje. Pariški dnevnik »Oeuvre« je pisal 3. avgusta, da so bile dobave nemškega blaga in nemškega dela za Francijo koristne in da so v zadnjih letih tudi zastopniki francoske industrije to priznali in nehali tožiti o nem-

ški konkurenci. Posledica nemških dobav je ta, da se je splošni gospodarski položaj Francije zboljšal. »Produkcijska sredstva (stroji itd.) — prvi list — so se namnožila in nekatere industrije in naprave so se lahko izpopolnile in modernizirale. Ne smemo pozabiti, da bi se večina del, ki so se izvršila s pomočjo nemških dobav, sicer sploh ne bila izvršila ali da bi se bila začela v mnogo poznejšem času. Dobave nemškega blaga niso bile francoski industriji nikakor v oviro, temveč v blagodejno vzpodbudo. Ko se je raznesel glas, da se bodo po Joungovem plačilnem načrtu dobave nemškega blaga omejile in končno odpravile, se je navalila cela truma ljudi k uradom, da se naroči na blago, ki že začinja pojemati.

Tako je francosko stališče k dobavam nemškega blaga na račun vojne odškodnine. Iz tega se jasno vidi, da so angleški in francoski interesi povsem navzkrižni.

Nemci in Francozi.

Nasprotno pa lahko trdimo, da se v tej točki Nemci popolnoma strinjajo s Francozi. Nemci oddajajo namreč mnogo rajši blago in delo nego denar: prvič imajo pri tem delavci in podjetniki zaslužek, drugič ostane s takim sistemom dragocen denar v deželi. Kjer se pa Nemci s Francozi ne strinjajo, pač pa skladajo z Angleži, je vprašanje Porenja. Angleški zunanji minister Henderson in Mac Donald sta brž po prevzetju vlade naznanila, da se mora nemško ozemlje ob Renu, ki ga drže čete bivše antante še vedno zasedenega, takoj izprazniti in izročiti Nemčiji. Francozi so se nekaj upirali, a konferenca v Haagu bo gotovo izpraznitev odobrila in Francozi bodo sklep sprejeli. Toda tu nastaja med Angleži in Francozi zopet navzkrižje. Francozi zahtevajo, naj se po izpraznitvi naseli v nemškem Porenju posebna nadzorovalna komisija antante, ki bo stalno pazila, da Nemci izvršujejo določbe mirovne pogodbe in ne oborožujejo in utrjujejo dežele. Nemci tej nameri odločno ugovarjajo, češ da je Nemčija danes v Zvezi narodov in da naj zato nadzorstvo izvršuje zveza. Posebna komisija je nepotrebna. Angleži se v tej točki nagibljejo bolj k Nemcem in pravijo, da bodo sicer glasovali za nadzorovalno komisijo, a ta da ne sme biti stalna, ampak samo začasna in sme delati le do leta 1935.

Angleži imajo pa vendarle bojazen, da se bodo Nemci in Francozi kljub porenskemu sporu končno sporazumeli, in to celo na škodo Angležev. Saj je vendar splošno znano, da se je gospodarsko zblizanje med Nemci in Francozi v poslednjih letih že mogočno razvilo. Francoski, belgijski in nemški industrijalci kalijeve soli, jekla in železa so se združili v veliko zvezo tako da nastopajo danes enotno na svetovnih trgih in se združeno bore proti angleški in ameriški konkurenci. Angleži se boje, da bo nemško-francoska zveza v bodočnosti še trdnjša in da se pretvori v politično zavezništvo. Saj je pretekli teden neki

znani nemški veleindustrialec predlagal v časopisju, naj Francija in Nemčija skleneta neke gospodarsko in politično, temveč celo vojaško zvezo! To bi napravilo iz Francozov in Nemcev gospodarje Evrope. V teh razmerah je razumljivo, da so Angleži previdni. Njihov zunanji minister Henderson bo zahteval na konferenci v Haagu, da mora biti vodstvo bodoče Mednarodne banke, o kateri je Novi list že pisal, sestavljeno tako, da francoski in nemški člani ne bodo mogli nikdar preglasovati Angležev. Ta zahteva je silno zanimiva in pojasnjuje politični položaj v Evropi bolj temeljito kot cela gora knjig.

Stališče drugih držav.

Na zborovanju državnikov v Haagu se pa ne odločujejo samo koristi velikih držav, temveč tudi majhnih narodov. Tudi majhne države so poslale svoje zastopnike na Holandsko, kjer se jim odmerja na novo vojna odškodnina. Romunija, Jugoslavija in Grška so protestirale proti novi razdelitvi odškodnine, češ da so njih dežele pri tem tako prikrajšane, da ne bodo mogle plačati niti vojnih dolgov Ameriki in evropskim državam. Predsednik grške vlade Eleftherios Venizelos se je podal zato na potovanje po Evropi, obiskal v glavnih mestih vodilne državnike ter jih skušal prepričati, da je treba sporemeniti Joungov plačilni načrt v korist majhnih držav. Najprej je prišel v Rim, kjer je imel dolg razgovor z Mussolinijem, nato je odpotoval v Pariz in London. V istem smislu kakor Venizelos bodo nastopili v Haagu tudi zastopniki Jugoslavije, ki jih vodita zunanji minister Voja Marinković in finančni minister Stanko Šverljuga. Ali bodo zastopniki majhnih držav na Holandskem uspeli, je pa precej dvomljivo. Francoski načelnik vlade Briand je namreč Venizelosu v Parizu kar odkrito povedal, da se francoska vlada ne misli potegovati za revizijo Joungovega načrta, ker so finančni strokovnjaki baje sami izjavili, da so njegova določila nespremenljiva. Iz tega tudi sledi, da bodo majhne države ostale v Haagu brez francoske pomoči. Morda se jim bo pa vendarle posrečilo, da tudi same iz lastne moči kaj izbijejo za svoje dežele. Razen Francije je tudi Italija mnenja, naj ostane Joungov plačilni načrt tak, kakor so ga izdelali finančni strokovnjaki v Parizu. Italijo bodo zastopali v Haagu finančni minister Mosconi, podminister Dino Grandi, veleindustrialec Pirelli in poslanik grof Durazzo. Mussolini jim je dal navodilo, ki je bilo priobčeno tudi v listih in ki se glasi: italijanska vlada je pripravljena sprejeti Joungov načrt kot je, to se pravi kot nerazdružljivo enoto, ako ga sprejmejo tudi druge vlade. To naredi Italija radi tega, ker hoče olajšati politično in gospodarsko obnovo Evrope.

In res bodo v Haagu, kakor smo že uvodoma rekli, položili podlago za gospodarski in politični razvoj Evrope.

Brezobzirni carji.

Car vseh Rusov Aleksander III. lovi ribe. Njegov minister čaka, čaka. Car mirno lovi. Končno se minister ojušnači: »Veličanstvo, morate brž podpisati!« Aleksander potegne trnek iz vode. Nič se ni vjelo. Mirnodušno ga spet potopi v vodo. Minister si ne upa več prositi za podpis. Carju se zljubi samo še to: »Ko car ribe lovi, Evropa lahko čaka.« — — —

Ni li v vsakem od nas nekaj tega carja? Nekaj ponosite in trmaste brezobzirnosti do bližnjika?

Kakšno bi bilo življenje, če bi se mogli vsi otresti tope brezčutnosti na cesti, v železnici, v družini, pri delu, zabavi, povsod!

Okno v svet.

Briand dobil zaupnico.

Ko je v Franciji odstopil oboleli ministrski predsednik Poincaré, je predsednik republike poveril sestavo vlade dotedanjemu zunanjemu ministru Briandu. Briand je vlado sestavil iz vseh bivših vladnih strank. Tudi isti ministri so ostali. Treba je bilo dobiti še zaupanje parlamenta. Briand se je torej v sredo 31. julija predstavil poslanski zbornici in razložil, kaj bo vlada delala. Za svojo glavno nalogo je smatral sodelovanje na konferenci v Haagu. Po dolgi debati mu je zbornica dala zaupnico s 325 proti 136 glasovom. Socialisti so se pa glasovanja vzdržali. Za niso hoteli glasovati, proti pa tudi ne, da ne bi Briandu omajali stališča, še preden bi prišel v Haag. S tem je francoska zbornica dokazala, da zna težka politična vprašanja reševati z nadstrankarsko preudarnostjo.

Spremembe v jugoslovanski vladi.

V jugoslovanski vladi so se izvršile nekatere spremembe. Dosedanji prometni minister dr. Korošec je postal minister za gozdarstvo in rudarstvo. Za prometnega ministra pa je kralj imenoval Radivojevića, ki je bil do zdaj gozdarski in rudarski minister.

Angleži v Egiptu.

Bogata egiptovska dežela, kamor se izseljuje toliko naših ljudi, spada v območje angleškega carstva. Egipt ima sicer lastno zbornico, lastno vlado, lastno vojsko in tudi domačega kralja, je torej država zase, a nad njo izvajajo nadoblast Angleži in oni so bili doslej pravi gospodarji dežele. V glavnem mestu Egipta je sedel angleški komisar, ki je nadzoroval deželo in nastopil s pomočjo angleškega vojaštva, če je bilo treba tudi proti egiptovski vladi. Posebno visoki komisar zadnjih let lord Lloyd je uporabljal kaj rad železno pest in podčrtaval ob vsaki priliki angleško premoč v Egiptu. Egiptovski narodni voditelji so vodili proti tej politiki odločno in trdovratno borbo in v zadnjih letih je večkrat tekla kri po ulicah. Med Egiptom in Anglijo so bili odnosi zelo napeti, narodna egiptovska stranka je pozivala ljudstvo k revoluciji, zahtevala je popolno odcepitev od Anglije. De-

Veselo in kulturno zgraženo občestvo se razvije tam, kjer posameznik svojo lastno voljo podredi skupnosti. Pa ne tako, da svojo osebnost vniči, marveč le da jo spravi v okvir skupnosti. Drugi zataja spet lastno osebnost v prid skupnosti le vsled čustvenosti. Ne čustvo, marveč spoznanje, da vodi obzirnost k skupnemu dobremu, bodi vodilo!

Vsi stočemo pod težo nestrpljivosti. Smo pa navezani drug na drugega; tudi na zoprnega človeka, če hočemo ali ne. Usodna nuj! Toda nič nas pa ne ovira, da bi iz bremena ne naredili vesele dolžnosti! Iz carjev, na katere Evropa lahko čaka, postanejo carji, ki na Evropo čakajo.

lavska stranka Mac Donalda je kakor v marsičem drugem tako tudi glede Egipta začela povsem novo politiko. Pretekli mesec je vlada odpoklicala iz Egipta visokega komisarja lorda Lloyda, kar je zelo razveselilo Egipčane. Nato je zunanji minister Henderson začel pogajanja z egiptovskim ministrskim predsednikom Mahmud Pašo v Londonu in časopisi javljajo, da se pogovori zelo ugodno razvijajo. Kakor piše angleški dnevnik Daily Telegraph, bo delavska vlada dovolila Egiptu velike pravice in mu dala celo državno samostojnost. Sklenili bodo pogodbo, po kateri se Egipt sprejme kot neodvisna država v Zvezo narodov. Angleži umaknejo nadalje iz Egipta svoje vojaštvo in se potegnejo na Sueški prekop. Mesto visokega komisarja bo držala Anglija v Egiptu poslanika in ravnotako pošlje egiptovski kralj poslanika na angleški dvor. Med Anglijo in Egiptom se sklene vojno zavezništvo, v katerem se Egipčani obvežejo, da se bodo v slučaju vojne borili na strani Angležev. To so glavna določila pogodbe, ki daje Egiptu narodno in državno svobodo. Egipt ostane pa kljub temu del angleškega svetovnega carstva, kakor so že Kanada v Severni Ameriki, Avstralija in druge države. Ako se Mac Donaldu načrt posreči, ko bo to velik in trajen uspeh delavske politike.

PISMA ROJAKOV.

Pozdravi iz Kalabrije.

Slovenski fantje in moške, ki delamo v podzemskih predorih, pošiljamo pozdrave bratom, sestram, staršem in moške svojim ženam, pozdrave tudi prijateljem, posebno tistim, ki so se v kratkem ločili od nas, pa tudi našim dekletom, posebno tistim, ki se prav malo spominjajo na nas! — Janez Škrt, Jožef Paušič, Široka njiva; Franc Čermel, Dolga poljana; Pavel Krasna, Budanje; Andrej Mrak, Tolminska vas; Anton Berginc, Janez Uršič, Idrsko; Janez Rejc, Kanalski Lom; Janez Medved, Koseč pri Drežnici.

Buenos Aires, 9. julija 1929.

Zelo smo se razveselili Novega lista, ko nas je obiskal tu v daljni Argenti-

tini. 40 fantov iz Bovškega in Kobariškega nas je zaposlenih v Buenos Airesu v neki avtomobilski tovarni. Kuhamo si sami. Le France Gomilšek iz Kobarida in Franc Kurinčič iz Idrškega sta si izbrala vsak svojo kuharico. 28. junija sta se poročila. Prvi je peljal pred oltar Anico Volaričev, drugi pa Lucijo Fratnikovo.

Čitali smo v listu, da je bilo dosti pogrebov v naših krajih. Vsem prizadetim izrekamo svoje sožalje. Ker je bila doma tudi huda zima, so nas lah-

ko mamice obirale pri gorkih pečeh. Toda mi se za to ne zmenimo, ker znamo svetu pokazati, da smo fantje značajni in ne barabe.

Pošljamo lepe pozdrave vsem domačim in uredništvu Novega lista!

Franc Trebše, organist; Melihen Mirko, Jožef Trebše in Anton Braz; vsi iz Srpence.

Prip. ured.: Hvala za pozdrave, fantje, pa le krepko se držite in še kaj opišite življenje za morjem.

Vera in življenje.

Mnogo potrebnejše od lastne sreče je človeku vedeti in vsak trenutek verovati, da je nekje popolna, mirna sreča, namenjena vsem in vsemu.

Dostojevski.

Ves zakon bitja človekovega je v tem, da se človek vselej klanja pred nečim brezmejno velikim. Ako vza- meš ljudem to neizmerno veliko, ne bodo več živeli in poginejo obupa.

Dostojevski.

Neizmernost in neskončnost je človeku enako potrebna kakor majčkena premičnica, na kateri živi.

Dostojevski.

Cerkev raste.

Največja pesnica Prednje Indije Mary John Thottam je prestopila v katoliško cerkev in šla v samostan. Pred tem važnim korakom je napisala knjigo »Slovo od sveta«. Dogodek je vzbudil veliko pozornost. To je nov dokaz velike tolažilne vrednosti Kristusovega nauka. — V Združenih državah v Ameriki je v letu 1928 prestopilo v katoliško cerkev 36.376 ljudi. Sedaj je v Združenih državah nad 20 milijonov katoličanov, skoraj pol milijona več kot prejšnje leto. — Ameriški vseučiliški profesor Robert H. Lorr je popustil protestantsko zmo- sto in sprejel katoliško vero. Vstopil je v semenišče in postal duhovnik. Posvetil ga je bostonski nadškof kardinal O'Connell. Lorr je bil na pariški

mirovni konferenci kot strokovnjak pri ameriškem zastopstvu.

Nova kriva vera.

Težko si je misliti, da se more še dandanašnji poroditi kaka kriva vera. In vendar se je prav v zadnjih letih razpasla v Nemčiji neke vrste kriva vera, ki uči, da je človek del Boga. S pomočjo skupnih razmišljanj in no- tranjim razglabljanjem pa da postane človekovo in božje bistvo eno. Dalje učijo, da je krščanstvo potvorilo bo- žje nauke in postalo le vera za uboge grešnike; s svojimi verskimi resnicami (dogmami) da le omejuje svobodo človeškega razglabljanja. Nova vera ima že par stotisočev pripadnikov in v Nemčiji svoje glasilo »Die Weisse Fahne« (Bela zastava), ki se tiska v 420.000 izvodih.

Porcijunkulski odpustki.

Ime porcijunkula je prav na čuden način nastalo. »Porcijunkula« pomeni delček. Tako se je zvala neka njiva poleg Assisija. Ime je prešlo od njive na cerkvico, ki so jo tam zgradili. V tej cerkvici se je sv. Frančišek kaj rad mudil. Tu je po legendi tudi izpro- sil popolni odpustek za vse obiskoval- ce cerkvice. Ta odpustek se je kasneje raztegnil na vsa frančiškanska sve- tišča.

Verski boji v Rusiji.

Moskovski boljševiški listi popis- jejo burne borbe, ki so se sredi julija vršile v mestu Kimrimu, ki je središče

klobučarske industrije. Boj se je začel tako: »Društvo brezbožnikov« v Kimrimu je predlagalo mestnemu sovjetu (županstvu), naj zapre cerkev. Brž ko je »Rabočaja gazeta« (»Delavski list«) prinesla vest, da je mestni sovjet sklenil cerkev zapreti, so se na stano- vanju duhovnika Kolerova sestali ver- niki, ki so prevzeli nalogo, da branijo cerkev. Ti so spravili na noge 2000 lju- di, ki so se zbrali v cerkvi k slovesni službi božji. Duhovnik je govoril: »Bratje! Antikristovi sluge so sklenile zaroto proti naši ljubi cerkvi. Prega- njani smo kakor prvi kristjani v Ri- mu. Komunisti in njih pomagači, ki se ne ozirajo na svetost cerkve, se od- rekajo božjemu imenu in ne spoštu- jejo svetega kraja.« Pozval je prisot- ne, naj ne dopustijo, da bi komunisti spremenili cerkev v dvorano za vese- lice. Po maši je pred cerkvijo že stala sovjetska komisija, da prevzame cer- kev. Množica je navalila nanjo in vse pretepla. V tem je prikorakala rdeča milica. Toda ljudstvo se ni vdalo in je napad odbilo. Pet miličnikov je bilo ranjenih. Tri dni in dve noči so stotine vernih pravoslavcev stražile cerkev. Šele na večer tretjega dne so čete izpraznile trg in zasedle cerkev. Rdeča policija je nato zaprla 18 oseb, ki jih bo sodilo posebno sodišče za varstvo države.

Prvo pismo.

Vatikanska pošta je že v polnem delu. Prvo pismo po tej pošti naslov- ljeno naravnost na sv. očeta je prišlo iz Hong-Konga na Kitajskem. Zanimi- vo, da ravno iz daljne dežele, za ka- tere misijonski procvit se papež naj- bolj zanima.

Pij X. — svetnik.

Cerkveno sodišče v Vatikanu bo kmalu začelo pretresati o papežu Piju X., ki naj se proglasi za blaženega. Škofijski procesi v Trevisu, Mantovi, Rimu in Benetkah, kjer je rajni papež največ deloval, so preiskave že za- ključili. Spisov, ki pričajo o Pije- vi svetosti, zlasti iz Benetk, je za par za- bojev.

Dr. Ivan Tavčar:

Cvetje v jeseni.

Oče me je plašno pogledal, kakor bi hotel reči: Ali si še sedaj nisi iz glave izbil te neumnosti? Počasi je vprašal: »Kje češ na Jelovem brdu dobiti žensko, ki bi bila zate? Pri Mlačanovih je trda; kar se dela tiče!«

»Kar odkrito ti povem, Boštjan: oženim se pri Presečnikovih!«

Presenetilo ga je tako, da mu je pa- dla pipa iz ust, in sicer naravnost v vodo. Z nervozno hitrico jo je lovil po vodi, dokler je ni z mokrim roka- vom zopet izlekel.

»Se ve, če bo dekle hotelo in če bo- sta vidva zadovoljna.« — tako sem ponižno pristavil.

Pri Boštjanu bi bil prejkone le s te- žavo zmagal, da mi ni pomagala mati Barba. Dosedaj je molčala, nerada molčala, in prežala je na priliko, da je

posegla v govorico.

Nekako v šali je vprašal Boštjan: »Koliko boš pa dote hotel imeti? Veliko ne bom mogel dati od hiše.«

Barba se je kar razpočila: »Boga za- hvali, da se ti hči možil! Skoraj si res tako neumen, da bi takega zeta od hiše metali! Že nekaj časa se mi zdi, da ti nekaj v možgane uhaja!« V največji razjarjenosti je dostavila: »Sedaj pa pravi: Veliko ne bom mogel od hiše dati! Presečnik je Presečnik, a kadar možiš edino hčer, se vendar ne boš da- jal ljudem pod zob!«

Pomirim jo, da za doto niti ne vpra- šam.

Ali Barba še ni bila potolažena: »Nič tisto! To ti povem, Boštjan: gnojnice ne boš bredel, kadar pojde punca z ženinom v cerkev! Maja be- seda pri Presečniku tudi nekaj velja! Midva sva zadovoljna, če jo vzameš, Janez, nimava prav nič proti temu, prav nič!«

Boštjan je molčal in se ni upal upi- rati.

»Predvsem moram zvedeti pri de- kletu, če me sploh hoče.« Po teh besedah sem odrinil v vas, Boštjan in Barba pa sta še ostala pri vodi. Ko sem včasih pogledal nazaj, je bila Barba še vedno v plamenu in prav videlo se je, kakšno pridigo je delala svojemu možu. —

Pri Presečniku je lazil okrog hleva Danijelov naslednik. Ni me poznal, zatorej se za mojo osebo niti zmenil ni. Bil je štulast, nekako polomljen je bil videti in ni mi ugajal, ker je kadil, hodeč okrog hleva. Tudi nova dekla se je prikazala iz hišnih vrat, a je ta- koj izginila, ko me je ugledala.

V hiši pri mizi je prebirala Meta- fiziol, in ko sem vstopil, je bila za veli- kim kupom, katerega je imela prebra- ti, skoraj popolnoma skrita. Polagoma se je prikazal njen obraz izza fiziola, izpregovorila pa ni, dasi me je spo-

Ministrski predsednik — misijonar.

V zadnjih dneh avgusta se bodo zbrali v Lovanju na Belgijskem misijonarji iz vseh delov sveta na misijonsko zborovanje. Med glavnimi predavatelji je označen tudi pater Celestin Lou. Lou je bil svoj čas ministrski predsednik kitajske republike. Na mirovni konferenci v Versaju je igral odlično vlogo. Lansko leto pa je vstopil v benediktinski red. Svoje diplomatske zmožnosti hoče postaviti v službo misijonstva.

Rusi pri papežu.

V ponedeljek 5. avgusta je papež sprejel 120 ruskih beguncev v avdijenci. Med Rusi je bil tudi pevski zbor kubanskih kozakov. Ko je papež vstopil v dvorano, kjer so begunci čakali, so kozaki zapeli pozdravno pesem. Nato so vsi navzoči poljubili papežu roko ter se mu zahvalili za pomoč, ki jo je delil ruskim beguncem. Čestitali so mu radi zlate maše. Na koncu jim je papež podelil apostolski blagoslov.

Kardinal umrl.

V ponedeljek 5. avgusta ponoči je umrl lizbonski patriarh kardinal Anton Mendes Bello. Star je bil 87 let. Portugalci so ga visoko cenili. Ob osemdesetletnici so čestitali mu vsi poslanci in senatorji. Papež mu je poslal lastnoročno pismo. Mendes Bello je bil eden najstarejših kardinalov.

Novi čudeži v Lurdu.

V Lurdu so zadnje dni zopet ugotovili več čudežnih ozdravljenj. Mr. tvoudna Jožefa Michel iz okolice Mar-seille-a je v lurdske kapeli nenadoma čisto ozdravela. Zdravniška komisija je dognala, da se ozdravljenje ni izvršilo po naravni poti. — Teodor Vian-nés, delavec, je trpel na notranjem krvavenju. V Lurdu je okreval. Zdravniki so priznali čudež.

Papežev jubilej.

Letos se praznuje papežev zlato-mašniški jubilej. Iz vseh delov sveta prihajajo verniki v Rim, da proslavi-jo to redko obletnico. Odbor, za pro-slavo je sklenil, da se praznovanje in slovesnosti podaljšajo do prihodnjega junija.

znala. Z velikimi očmi je gledala proti meni, a opazil sem takoj, da je bila upadlega lica in zelo potrta.

»Spet sem pri vas,« sem izpregovo-ril pri vstopu.

»Fizolico prebiram,« mi je odgo-vorila, »pa je hudo plažnata.« Z roko je mešala po kupu pred seboj, a do dela ni prišla. »Zgodaj si prišel — kje je še božič!«

»Dolčas mi je bilo v Ljubljani.«

Nato sva oba nekaj časa molčala. Obrnila je oči proti stropu, potem pa je govorila plaho in tiho, kakor otrok pri spovedi:

»Mati tudi misli, da bi ne bila tista reč nič čudna.«

»Katera?«

»No, da bi vzel sorodnico k sebi, da bi ti kuhala in gospodinjala.«

»Kje naj jo dobim, če bi ti ne ho-tela!«

Nič posebno je ni zalila kri, ko je odgovorila:

Kaj nam z dežele pišejo?

Iz Gor.

Tolmin. — (Romanje na Sv. Višarje.) — Pretekli torek popoldne smo se odpravili na Sv. Višarje. Po dolgih letih smo se Tolminci zopet skorajžili na tako daljno božjo pot. Prav veselo razpoloženje je vladalo med romarji. Tudi č. g. dekan je bil z nami. Do Žabnice smo se vozili s potniškim avtomobilom, potem pa še tri ure hodili. Ob osmih zvečer smo bili na vrhu. Že od daleč so nas pozdravili veseli zvonovi iz cerkvice naše Matere. Pred cerkvijo nas je duhovnik blagoslovil, že prej pa nam je prišel strežnik s križem nasproti. Zelo lep je bil sprejem in mislim, da je tudi najbolj zakrknjenega grešnika moral ganiti. Prepevali smo in prosili Marijo, da svojih otrok ne pozabi nikoli. Prav veseli smo se v sredo proti večeru spet vrnili. Vsem pa so se lepe Sv. Višarje vtisnile globoko v dušo in spomin nanje ne bo izginil zlepa.

Jazne. — (Prenovljena cerkev.) — Ko smo pred letom dobili spet zvonove, je bila naša skrb, da na novo prekrrijemo in popravimo našo starodavno podružno cerkev. Tu gor so hodili nekdanj maševati gospodje iz Volč in staro in mlado priporočat se sv. Miklavžu. Tudi letos je bila vdeležba velika, ko smo letni sejm praznovali v lepi prenovljeni cerkvi.

Otalež. — (Stara korenina.) — Umrl je ravno, ko je stopil v 94. leto, Lavrenc Božič, po domače Zarav-nar. Bil je najstarejši mož v fari. Zad-nje mesece ga je trla mučna bolezen. Večkrat je bil previden s sv. zakramenti.

Oreh pri Cerknem. — (Žalostno in veselo.) — Pred par tedni je nesrečno padel z zidarskega odra pri svoji hiši posestnik Jakob Mauri. Zadel je precej težke notranje poškodbe. — V kratkem se bosta poročila Gašper Štucin in Marija Razpeto-va (Hčajeva). Potem mislita na izseli-tev v Francijo. Bog jima daj srečo!

Iz Vipavske doline.

Šturje. — (Vreme in vreme-nokaz.) Včasih smo tudi Šturci ne-kaj veljali, sedaj smo pa prišli pod komando. Fužine so glavne, mi smo samo njihov pridevek. Vsak en čas.

Sedaj pa naprej. Tisti koledar, ozi-roma po Koseskiju dnevakaz, dela dobro. Posebno pa vremenski prerok. Ne morem ga imenovati »lažnivega pratikarja« kot Prešeren. On jo je enkrat uganil. Res, da se mu veliko-krat ne posreči, enkrat se mu je pa-le. Že smo obupovali. Vse se je sušilo, zemlja je kazala pekel v svojih širo-kih razpokah. Krompir in koruza sta se popravila, tudi trtam je delo dobro. Za trte je bilo že itak zadnjič nekaj pršote, ki jim je privzdignila liste, da je prišlo solnce bolj do jagod, ki že zorijo. Saj bomo imeli za Šmarni dan v Logu že avgustano. Napišite še en-krat v koledarju, da bo kmalu dež, po-tem se bom tudi jaz še kaj oglasil.

Bilje. — (Srebrnomašnik.) — V nedeljo 4. avg. smo obhajali v na-ši duhovniji izredno slavlje: naš g. ku-rat, ki biva med nami že 18 let, je obhajal petindvajsetletnico maš-ništva. Ne bomo naštevati njegovih zaslug in tudi ne bomo opisovali lju-bezni, s katero visimo vsi na njem. Naj samo povemo, da je tekmovala vsa duhovnija, da bi najlepše obhajali praznik dušnega pastirja. Cerkveni pevski zbor, ženska in dekleška Mari-jina družba, posojilnica, duhovljani, sploh vse naše organizacije so mu po-klonile lepe darove. Najlepši je pa dragoceni kelih, za katerega so največ žrtvovali Biljenci, ki so v tujini. V ne-deljo smo praznovali vsi praznik na-šega g. duhovnega voditelja, ki se neu-morno trudi tudi za našo gospodarsko dobrobit. Kar smo mu povedali v ne-deljo, naj mu povemo še tu v »Novem listu«: Bog ga živi vsaj do zlate maše v naši sredi!

»Mati pravi, da bi ne bilo tudi to nič čudno. V mestu bi se veliko do-brega naučila.«

»Si očeta že vprašala?«

»Ne še, mislila sem, da ga ti vpra-šaš.«

»Ne vem.«

»Če nočeš, pa ne!« Že jo je grabi-bila jeza in na vsakem licu se ji je nabrala rdeča lisa.

»Ne jezi se, Meta,« sem jo miril, »na kaj takega ni treba več misliti!«

»Če torej nočeš — ?«

»Kaj naj živim v Ljubljani, če sem lahko tu med vami!«

»Se boš pač naveličal!«

»Ne bom se! Kupil sem zemljo, ku-pil sem živino. Gospodari bom, se-jal bom, prideloval bom.«

Plaho je vprašala: »Kdo ti naj go-spodinji?«

»Oženim se!«

»Oženiš se!« je viknila zamolklo. Pri tem ji je z obrazka izginila vsa kri

in z veliko grozo me je pogledala: »Moj Bog, pa vendar ne — Katreta?« V svoji zmedi je zopet mešala po ku-pu na mizi. Ker ji nisem odgovoril, je bila še bolj prepričana, da bom snu-bil pri Fortunovih. »Nič ne rečem,« je vzdihovala, »nič ne rečem proti tem ljudem; radi delajo in tudi o dekletu ne vem nič slabega, Bog varuj!« Po-vesila se ji je glava, in vedel sem, da se ji je hotelo jokati; vedel sem pa tu-di, da bi mi za nobeno ceno ne hote-la pokazati, da ji gre na jok.

Pričel sem znova:

»Mlačanovo sem kupil. Danes smo delali v Loki pismo. Tudi Danijel je bil tam. Liza je torej le Anžona vze-la!«

Odgovorila je trpko:

»Kaj je hotela drugega? Kdo naj se na moške zanaša?« V hipu je popra-vila: »Kdo naj se na take moške za-naša?«

(Dalje.)

Črniče. — (Redek slučaj. — Dežle gledamo.) — Letos doživljamo samo redke in neobičajne slučaje. Eden izmed njih se nam je prav te dni zopet zgodil. Dne 1. avgusta zvečer smo pokopali Marijo Ušaj iz Črnič 45. Na pokopališče jo je hotela na vsak način spremiti tudi njena svakinja, Jožefa Faganelova iz Črnič 45, da si jo njeni domači to zelo odsvetovali zaradi njene bolesi. Res se je na potu s pokopališča domov zgrudila zadeta od kapi in koj ko so jo na vozu pripeljali v domačo hišo, je izdihnila. Na porcijunkulo pod noč — to je ravno čez 24 ur po pogrebu njene svakinje — je bila njena zadnja pot na pokopališče, po kateri je še prejšnji dan spremljala svojo sorodnico in prijateljico. Bili sta obe dobri in skrbni gospodinji. Naj počivata v miru! Preostale naj tolaži Bog!

Čuden slučaj — če ni kaj drugega rajši — bi se smela imenovati tudi okoliščina, da nas prav pošteno tare suša, medtem ko dan za dnem gledamo dež. Na severu in jugu, tam pri Gorici in onstran pri Vipavi padajo močne plohe, pri nas pa malo porosi in z bogom dež. Če nam Bog v kratkem ne pošlje prav izdatnega dežja, zna naša letina biti podobna lanskemu. S tem pa bi bila tudi zapečaten usoda večine žitak do vratu zadolženih kmetij. Dyeh katastrofalnih letin ne prenesi naše gospodarstvo — pa če bi nam tudi vse davke odpisali.

Brje. — (Iz popotne torbe.) — Vkljub temu da sem že v letih, me vendar prime kako nedeljo, da v zamem popotno palico v roke. Predzadnjo nedeljo me je zaneslo na Brje, da pogledam, ali so tisti brejski grički še tako prijazni, kot so nekdanj bili. Najprej jo urežem proti Kodrovim, da se odzovem vabilu starega »Barbe« in si ogledam njegove vrlo uspevajoče nove vinogradne nasade. Bilo je ravno okoli enajstih, ko ugledam večje število mešanega »fulka«, ki gre s polno paro doli proti Vipavi. Kako petorico pobaram, kam grejo, pa mi niso utegnili odgovoriti. Naposled se me vendar usmili stara ženica, sopihajoča dol po Drčah ter mi pove, da se prične sedaj plavalna tekma od Kasovelj do mosta. »Al' niste brau u Nuovem listi, sej je blo pisanol! Kej ste pej za n člouk, da Nuovi list na bjerete? Sej še jest kej sm stara jen nūcam uočali užu dvajsti ljet, ga prou rada pogljadam, kder imm klčkej cajta,« se mi odreže v pristnem brejskem narečju. Hajd nazaj proti Vipavi! Pa mesto tekmovalcev ugledam tam precejšnje število razočaranih gledalcev, ki so prav pošteno prodajali — zijala. Posebno prizadeta so bila nekatera dekleta, ki so na mostu imela pripravljen lovorjev venec, da ga vržejo plavacu-prvaku v tihi nadi, da se morda katere usmili... Uvidel sem, da nas je nekdo vseh skupaj prav pošteno potegnil. Začnem spet lesti navzgor ter srečno dospem do vasičice Martini, kjer se v prijazni vaški krčmi malo odpočijem. Po kratkem kramljanju o letini in drugem, si grem ogledat novo cerkev sv. Cirila

in Metoda. V kratkem bo dograjen glavni altar, ki bo zares lepo delo. Moram reči, da nisem pričakoval na Brjah kaj takega. Dejali so mi, da ga bodo v kratkem blagoslovili s slovesno sv. mašo. Ko si ogledam celo stavbo ter pokramljam s starim očkom par besedi, jo mahnem spet proti domu. V kratkem se bom zopet vrnil.

Stric — vandrovec.

Iz idrijskega kotla in okolice.

Osebna vest. — Glavni zdravnik bolnišnice dr. Braggion je odšel na kratek dopust. Nadomestuje ga gosp. dr. Bojko.

Nesreče. — 29. jul. je pred Trevisovo trgovino neki kolesar po nesreči povozil 6 letno Marico Podobnikovo. Došli zdravnik je ugotovil, da ima poškodeno ustnico in pokvarjeno nogo. — Dne 31. jul. je bila prinesena k zdravniku 3-letna Mar. Trohova z Brusovša. Slučajno je dobila v roke steklenico s strupeno tekočino in malo popila. Ker je bila pomoč hitra, bo deklarca okrevala.

Važno. — Ljudje, posebno me gospodinje smo jako nevoljne, da je v Idriji vsa zelenjava na trgu mnogo dražja kot v Gorici. Glej Novi list št. 19, str. 10 in primerjaj z našimi cenami! — *Gospodinja.*

Celodnevno češčenje. — Na dan sv. Ignacija je bilo kot običajno vsako leto lepo uspelo celodnevno češčenje sv. R. T. Preč. msgr. je ob 9. uri daroval slovesno sv. mašo, č. g. župnik iz Sp. Idrije pa je v jedrnatem govoru orisal pomen in veličino tega praznika.

Premestitve. — Dosedanji komisar javne varnosti g. La Malfa Anton je premeščen. Njegovo mesto je zavzel komisar g. Partalini. — Orožniški poročnik g. Oreste Ficocelli je tudi prestavljen. Na njegovo mesto je prišel g. Josip Fragola. — Razen g. Gostiše sta v notranjost države predstavljena tudi učitelj g. Albin Vončina in učiteljica gč. Lina Burnikova.

Novi grobovi. — 3. t. m. je umrla 70 letna Katarina Troha, vdova žgalniškega paznika. 4. t. m. pa je po večletnem trpljenju umrla Barbara Bezeljak vdova jamskega nadpaznika. N. v. m. p.

Dekanijski pevski zbor. — V nedeljo 14. t. m. bodo pri sveti maši ob 10. uri in pop. pri litanijah peli združeni cerkveni pevski zbori iz vseh župnij naše dekanije. (Okrog 170 pevcev in pevk.)

Gore — Dole. — (Zahvala.) — Cesta iz Gor v Dole je popravljena. Delavci, ki so bili pri tem delu zaposleni, so prejeli svoj zaslužek in se tem potom zahvaljujejo g. obč. načelniku v Idriji, da jim je izposloval tako hitro nakazilo.

Gore nad Idrijo. — (Praznik.) — Domač praznik celodnevnega češčenja sv. R. T. smo lepo obhajali. Bile so tri sv. maše. Ob 10. uri je č. g. Krapež iz Otaleža v svojem lepem govoru vernikom pojasnjeval bistvo, lepoto in korist vednega češčenja. Ves dan so

verniki v prav obilnem številu tvorili častno stražo svojemu najboljšemu Prijatelju. Pevci so tudi storili svojo dolžnost in lepo prepevali evharistične pesmi.

Sp. Idrija. — (Smrt. — Vabilo.) — Nenadna smrt. — Semen j. Umrl je užitkar Jernej Razpet. Dočkal je starost 80 let. N. v. m. p. — Za farni praznik se vneto pripravljamo. V četrtek pridite na to starodavno božjo pot. Sedanji č. g. župnik se izredno trudi, da bi ta star običaj spet poživil. — 9 letna Mira Peternelova je šla v Korita pri Ledinah na počitnice. Dne 1. t. m. pa so prejeli starši obvestilo, da je njihova dobra hčerka nenadoma umrla. Prepeljana je bila v Sp. Idrijo in v soboto pop. pokopana. Staršem naše iskreno sožalje ob izgubi blage hčerke. — Opozarjamo na semenj, ki se bo vršil 16. t. m.

Ledine, Gore, Vojsko. — Farne praznike smo prav lepo praznovali. Čeprav je bilo vreme bolj slabo, je bila vdeležba obilna.

S Pivke.

Postojna. — (Vodovod.) — Postojna se je zadnje desetletje zelo razvila in vodovod, ki ga je mesto napravilo leta 1903, ne zadostuje več. V poslelih mesecih oddaja vodo sedanji mestni vodovod komaj eno uro dnevnno. Zadnja leta se je vedno poudarjala potreba po novem vodovodu, kar se bo letos uresničilo. Zajeli so precejšnje studence pri vasi Strane pod Nanosom. Delo precej hitro napreduje in bo vodovod oktobra najbrže že dograjen. Stroške bo nosilo mesto, dežela in vojaška uprava.

(Stavbna sezona.) — Tudi letos se v Postojni precej gradi. Zida se dom za balillo, dokončava se kasarna za orožnike in tudi nekaj zasebnikov zida. Precej delavstva zaposluje železnica, ki razširja postajo. Lansko leto je bil dograjen in odprt velik hotel pri jami. Dograjen je tudi hotel pri Pivki jami sredi gozda. Otvorjen pa bo, ko bo dograjena cesta, ki jo gradi letos jamska uprava. Kakor se zdi, je Postojna že dosegla višek razvoja in se ne bo več gradilo v dosedanji hitri. Saj se je zadnje desetletje zgradilo okrog 50 novih hiš, kar je za naše mesto veliko.

(Prvo sv. obhajilo.) — V nedeljo 4. t. m. so naši malčki pristopili k prvemu sv. obhajilu, in sicer 50 po številu. Otroci so bili po prizadevanju g. kaplana dobro pripravljeni na ta pomenljivi dan, ki zasadi tako globoke spomine v dušo prvoobhajancev in ki tudi odrasle pripravi do ganotja.

Studeno. — (Mašana prostem. — Razdelitev gmajne.) — Dne 28. julija smo slovesno obhajali god sv. Jakoba. Šel pa je mimo nas brez posebnega hrupa in plesa. Službo božjo je opravil na prostem domači č. g. župnik ob veliki vdeležbi občinstva in vojaštva. Tako je bilo za enkrat ustrezno tudi onim, ki mislijo, da se bo med sv. mašo cerkveni strop nanje posul. Med sv. mašo je igrala vojaška godba. — Po večletnem prerekanju

smo prišli vendar enkrat do zaključka, da se nam je »gmajna« razdelila. Vsa čast gospodu inženirju Veselu, ki je svojo ne lahko nalogo res častno rešil. Nikakor pa ne moremo pohvaliti v tem oziru tistih, ki so se pri tem preveč ogibali božje hčerke pravice!

Iz tržaške okolice.

Sv. Križ pri Trstu. — (Romanje na Barbano. — Plesne prireditve. — Počitniška kolonija. — Smrtna nesreča.) — Romanja na Barbano se je udeležilo okoli 50 oseb z našim g. župnikom in g. misijonarjem Klančnikom. Mogoče bi šel še kdo, da nismo imeli v nedeljo popoldne velikega plesnega praznika.

»Pri Sv. Križu plešejo, da iskre pete krešejo,« tako je pisal pred 20 leti naš pokojni pesnik Aškerc. Sedaj pa pri Sv. Križu norijo, kajti pri vsej revščini, suši in drugih nadlogah se prireja tukaj ples za plesom. Lahko trdimo, da ni daleč okoli vasi, čigar mladina bi bila tako podvržena plesni strasti kakor ravno svetokriška. Če ne pleše doma, pa po drugih vaseh. In naše neumne mamke, z malo izjema, mi, komaj čakajo, da vidijo svoje ljubeznive hčerke, kako se pridno sučejo od začetka do konca po plešišču. V cerkev se jih ne upajo poslati, na plešišče pa jih celo podijo, da bi le ne katere ostale samke. Čudimo se le, da se da tako brž dobiti plesno dovoljenje.

Na tukajšnji Legini šoli imamo počitniško kolonijo otrok iz Trsta. Otroci so okoli 50. Vodijo jih redovnice, ki so priredile v šoli tudi kapelico, kjer mašuje naš g. župnik enkrat na teden.

Pri zidanju hiše za tukajšnje učitelje se je pretekli petek zjutraj smrtno ponesrečil neki zidar, doma iz Furlanije. Pri padcu s 6 metrov visokega ogrodja si je prebil črepinjo. Umrli je še isti dan v tržaški bolnišnici, kamor je bil prepeljan z avtomobilom rešilne postaje.

Iz Reške doline.

Vreme. — (O nemih dopisnikih, letini in bodočem sadjarstvu.) — Dopisniki iz Vremske doline so se najbrž poženili, drugače bi vendar moralo biti iz njih še kaj glasu. Znabiti so pa onemeli radi velike vročine poslednjih tednov. V tem slučaju imamo mrvico trošta, da bodo še pokazali, kaj znajo.

Pa je tudi križ, veste, ker imamo tako zelo malo novosti. Nič več se ne pretepamo, nič več ne popivamo in naši notorični »hopsasa-trajlala« bacili se polagoma selijo v druge kraje.

Zito smo srečno poželi in ga tudi no večini omlatili. Pridelek je bil najbrž nad srednjo mero dober; najbolj nam je pokazal roge oves. Ta reva je v svoji rasti tako počasi lezel navzgor, da ga je prerastel plevel, ki se že od nekdaj dobro počuti na naših

njihvah. Neusmiljeno smo se opekli vsi, ki smo poskušali z novimi vrstami pšenice: vsa je pozebla. Še enkrat pa bomo le poskušali z njimi. Letina fižola in krompirja je doslej lepo kazala, zdaj smo pa zapadli suši, ki utegne še vedno uničiti naše nade, dasi ne tako popolnoma kot lani. Koruza je lepa, pa tudi ona prosi dežja. V sadovnjakih se je iz zelenja prikazalo še precej sadja, ki ga pa nikakor ne bo toliko ko predlanskim. Gospodarski pomen sadjarstva postaja viden najbolj zakrknjenim starokopitnežem; vedno več brige kažemo zanj. Srdito smo se pridružili letos, ko smo gledali Barčane, ko so veselih obrazov nalgali tovarne avte s črešnjami in polnili žakelje z dobrimi liricami. To ne more več iti tako naprej, smo rekli in tuhtali, kje povsod imamo še dobre prostore za črešnje. Boste videli sajenja prihodnje pomladi!

Potok pod Premom. — (Prvi glas.) — Še nikoli se nismo oglasili iz te vasi. Upamo, da tudi nam Novi list odmeri majhen kotiček. Komaj čakamo, da nam poštar prinese ta poučni list, ki se nam je v kratkem času tako prikupil. Ta teden je padlo nekaj potrebnega dežja na suho zemljo. Letina obeta do zdaj dobro. Drugič se še kaj oglasimo.

Košana. — (Posledice plesa.) — V zadnji številki »Novega lista« smo z zadovoljstvom brali, da je shod potekel brez plesa. Mi v Gor. Košani na splošno na ta dan plesali, da se je kar kadilo. Posledice plesa niso le škoda na žepu in še kje drugje; zdaj so začeli še prepri in tožbe. — Letina se obeta dobra. Ker je pa sena malo, je število živine silno padlo.

Vodovod. — Pretečeni teden sta nas obiskala dva gg. deželna inženirja iz Trsta ter pregledala vodovod za vasi Gor. Košano, Dol. Košano, Neverke in Kal, ki potrebuje temeljite poprave. Zagotovila sta nam izdatno pomoč od dežele v denarju kakor tudi v strokovnem vodstvu poprave. Radi bomo tudi sami z delom in vožnjo priskočili na pomoč, ker vemo, kako hudo trpimo ob pomanjkanju vode. Čujemo, da se deželna uprava zanima tudi za vodovode Nova — Stara sušica ter da bo dala popraviti napajališče v Ovčah. Hvaležni smo našemu obč. načelniku, ker vidimo, da se res trudi v dobro občne koristi.

Knežak. — (Novi občinski načelnik.) — Dobili smo novega obč. načelnika. Piše se Jurij Visintin. Prišel je iz Klane. Predstavil se nam je v šoli. Upamo, da bo z dobrim gospodarstvom in obzirnostjo pomiril razburjeno ljudstvo. S tem upanjem ga pristrčno pozdravljamo.

Bač pri Knežaku. — (Ogenj.) — Ne ve se, kako je nastal ogenj pri »Puškinih« šte. 82. Zjutraj ob šestih nas je prestrašila plat zvona, ki je ljudi klical k gašenju. K sreči je hiša na koncu vasi in je veter pihal proti gmajni, drugače bi bilo lahko pogubno za vas. Zgorelo je vse. Živina je bila k sreči že na paši. Posestnik je bil zavarovan.

Iz Istre.

Dekani. — (Grozde gnije.) — Dež bi nam prav prišel. Koruze bomo precej pridelali, če pride dež ob pravem času. Predzadnjo soboto, ko je povsod naokoli deževalo, ni pri nas niti prahu pobralo. Krompir je srednje obrodil. Na grozdju se je pojavila bolezen; tudi celi grozdi počrnijo in potem zginejo.

Starad. — (Drobne novice.) — Letina kaže precej dobro. Sena smo nakosili srednje dosti; košnja po dežju se je boljše obnesla. Suše ne trpimo. — Naš dušni pastir č. g. Elsnitz, ki biva tu v pokoju, je precej oslabil. Bog daj, da bi se mu obrnilo na bolje. Hvaležni smo mu za njegove lepe nauke, ki nas krepijo v teh slabih časih. — Pred leti so bile pri nas tri gostilne, zdaj je samo ena in še ta večkrat prazna. — Mnogi gospodarji ženo ob nedeljah živino na pašo, mesto da bi šli v cerkev. Drugi zopet doma ostanejo. Čudno, da prav ti vedno tožijo, da jim slabo gre. — To zimo in spomladi je umrlo pri nas več ljudi, kakor prej v 10 letih. Zadnji je bil pokopan Andrej Bubnič. Bil je dober gospodar, v cerkev je rad hodil. Bog daj mir njegovi duši!

Tinjan pri Kopru. — (Skrb za cerkev. — Letina.) — Pričakuje se, da se dokaj dobro letino treba pa je še dežja. Pri nas je dozdej malo deževalo, bolj srečna je Buzeščina v tem pogledu. Tudi pri nas grozdje počrnuje, se suši; seveda samo na nekaterih trtah. Spočetka smo se prestrašili misleč, da pojde kar od kraja. Krompirjeva letina je dobra. Fižola je vzela suša nad polovico, obneslo se je bolj domače seme. Turšica čaka dežja. — Cerkev nam je poškodovala burja to zimo. Vsaka hiša je darovala po 12 lir, bolj premožni so dali tudi več. Tako bomo cerkev sami popravili. Bog bo poplačal vsem, ki so kaj dali za Njegovo hišo.

Jelšane. — (Naš shod. — Pogreb.) — V nedeljo 28. pret. m. so imeli v Dolenjah blizu Jelšan shod sv. Ane. Sv. maše, kakor navadno, ta dan ni bilo, ker ni še končano delo v cerkvi, ki je bila poškodovana od zadnjega ognja. A vrlih Dolenjcev ni to prav nič oviralo. Navadno so plesali v Dolenjah enkrat na leto, to je na dan shoda, a letos pa dvakrat pred shodom. Na dan shoda pa kar na dveh krajih. Ena plesna dvorana je bila v neki lopi, druga pa na nekem skednju. Upamo, da pametnega človeka ni bilo blizu. Dobro se jim je vseeno sponeslo: v blagajno je prišlo na plesu čez 1500 lir. Pripomniti moramo, da je bila na ta dan tudi razstava moderno oblečenih deklet iz Kastavščine in iz bližnjih vasi. — Na 1. t. m. se je premikal žalni sprevod iz Šapljan na jelšansko pokopališče. Spremljali so k večnemu počitku Jakoba Surina iz Šapljan. Komaj 28-letni fant je bil bolan 8 dni na pljučnici. Znan je bil kot priden in delaven fant.

S Krasa.

Gabrovica. — (Ogenj.) — V sredo jutraj je začelo goreti pri posestniku Jos. Luinu. Ogenj je nastal okoli ene zjutraj. Ker ni bilo vode pri rokah, je zgorelo do tal vse gospodarsko poslopje z živino in kokošmi vred. Pogorelec ima še to smolo, da so mu prejšnji dan iz maščevanja porezali 28 trt. Maščevanje je žal še vkoreninjeno med nami.

Tomaževica. — (Pusti tuje blago!) — Pretekli petek je bil v Gorici obsojen tisti uzmovič, ki je znosil iz sosedove na svojo njivo 50 snopov ječmena. Sosedje so opazili, da so se snopi na njegovi njivi kar čez noč podvojili. Ker je bil tat pri delu nepreviden, je trosil slamo po poti, koder je ječmen prenašal. To ga je izdalo.

Gorjansko. — (Prezgodaj utrigan cvet.) — Zadnji dan julija smo pokopali 16 letno Olgo Dugulinovo. Mladenka je bila vsem ljuba. Naj ji sveti večna luč.

Utovlje pri Tomaju. — Iz vsake vasi se oglašajo v »Novem listu«, le mi spimo spanje pravičnega. Ko je bil pred dvema letoma za podeštata v tomajski občini Josip Grbec, doma iz Utovelj, je skrbel za red ob cestah. V najhujšem delu nas je priganjal, da smo vozili s cest kamenje. Toda njegova »koriera« se je kljub temu zvr-

nila in ga ni več naložila. — Pred letom dni je pogorela ena njegovih hiš ob Utoovski cerkvi in še danes ima razmetano kamenje po cerkvenem prostoru. Hitro je bil pozabljen red, ko je bilo spet treba zlezti v kmečke hlače.

Tomaj. — (Nesrečnej.) — Kraška Švica in nje zdravila.) — Pred osmimi dnevi je tu pogorela pred pol letom popravljena hiša Frana Boleta. Revež je pred enim letom padel s svigli in si je zlomil hrbtenico. Celo leto je bil bolan, sedaj je še pogorel. — V naši vasi so končali z električno napeljavo; sedaj čakamo, kdaj nam bodo posvetili z lučjo. — Umrli pa ni nihče, kajti pri nas je jako zdrav podnebje. Neki zdravnik je rekel, da je tu druga Švica. Če pa kdo zboli in spi je 11 kraškega terana, pa takoj ozdravi. Vino je dobro, kraški teran za v steklenice imajo še na prodaj nekateri posestniki.

(Popravek.) — V 16. številki smo priobčili dopis iz tomajske županije, da je obč. komisar Caso pustil v blagajni 30 tisoč lir.

Zdaj nam pa gospod obč. načelnik Herman Lenussi pošilja popravek. Pravi, da je omenjeni komisar pustil v blagajni le 14.638 lir in 27 stotink. Ta denar pa je tudi prišel v blagajno potom rednih dohodkov, ne pa vsled varčevanja, kot bi nekateri utegnili domnevati. Tako se glasi popravek novega obč. načelnika.

Kaj se sliši po svetu.

Svetopisemska brzojavka.

Neki švedski poslanik si je silno želel, da bi mu kralj podelil kako odlikovanje. Po dolgem času se mu je želja izpolnila. Dobil je veliko zvezdo Vasovega reda (Gustav Vasa je bil slaven švedski kralj). Prijatelji, ki so poznali poslanikovo častiželjnost, so brzojavili »Matej II, 10.« Poslanik vza-me sv. pismo in bere v drugem poglavju, v deseti vrsti: »Ko so ugledali zvezdo, so se močno razveselili.«

Muzej pod zemljo.

V okolici mesta Halla na avstrijskem so bogati rudniki soli. Na tisoče tujcev jih hodi obiskovat. Ker je to postalo rudniškemu ravnateljstvu nadležno in pa da bi od tujcev čim več izkupil, so podjetni meščani kar pod mestom izkopali rove in jame v prav taki obliki, kot so v pravem rudniku. Tujci hodijo zdaj v ta podzemeljski muzej soli misleč, da so v pravem rudniku.

Izgubljena kuga.

Pred sodniki v Moskvi stoji sloviti zdravnik za kužne bolezni dr. Solo- vjev. Obtožen ni ničesar manj ko zločin, da je »kugo izgubil«. Kakor se to čudno sliši, je vendarle resnično. Učenjak je namreč v vzhodni Sibiriji proučeval nevarne bacile sibirske kuge. Nekaj bacilov je vzel s seboj v tridesetih železnih in močno zaprtih škatlicah, da bi jih doma še bolj natančno ogledoval pod drobnogledom. Na dolgi vožnji po sibirski železnici je uče-

njak skrbno pazil na svoj zaklad. Toda ko je v Moskvi izstopil iz vlaka, je opazil, da je mesto svojih 30 škatlic s »kugo« vzel iz kupeja košaro jaje last neke mamice, ki se je z njim vozila. Zdaj iščejo po vseh kupejih »izgubljeno kugo«, ubogi učenjak se mora pa še pred sodniki zagovarjati za stran svoje raztresenosti.

V blaznosti.

V Atlanti v Združenih državah je neki železniški nameščenec v hipni blaznosti zjutraj pri zajutruku s sekiro pobil štiri svoje tovariše in enega težko ranil. Po tem groznem dejanju je šel na svoje vsakodnevno delo in ga mirno vršil. Ko je prišla policija, da ga aretira, se je silno začudil in se dejansko branil, da bi ga odpeljali, češ da je nedolžen.

»Kovačeva kobila

in čevljarjeva žena sta zmeraj boski, pravi narodni rek. Da je to res, dokazuje glavna njujorška zavarovalnica za življenje, ki zdravnikov noče več zavarovati. Pravi, da zdravniki umirajo v povprečni starosti osem in tridesetih let. Drugi ljudje se ločijo od sveta v precej višji starosti. Se vidi, da zdravniki druge zdravijo, sebe pa ne znajo ali pa nimajo časa.

Svetovna sila.

Da ima časopisje dandanes velikan-ski in odločujoč vpliv na javno mnenje, je znano. To pa ne le vsled vsebine, marveč tudi zastran razširjenosti. Par primerov: v Nemčiji tiskajo

danes 3812 dnevnikov in 4309 mesečnikov ali tednikov. V Ameriki berejo le 2400 dnevnikov, zato pa imajo 15.000 periodičnih listov. Pariz sam premore 100 dnevnikov. Tisk je zlasti razširjen v Švici. Na vsakih 2000 ljudi pride po en list. V Pragi izhaja 710 listov. Cela Japonska jih ima 3000, Poljska pa 5000. Zanimivo je, da za-sluzi ves ameriški tisk vsako leto samo za oglase 750 milijonov dolarjev ali 14 milijard lir. Potem imajo lahko take časopisne orjake.

Zveza sv. Jurija.

Na prav pametno misel je prišel neki londonski pastor (protestantski duhovnik). Ustanovil je zvezo proti opravljanju ali zvezo sv. Jurija. Vano sprejmejo tistega, ki se zaveže, da ne bo več opravljal svojega bližnjika. Že v prvih dneh se je priglasilo par tisoč udov. Takih zvez bi bilo dobro tudi pri nas nekaj.

Najstarejši študent.

V New-Jorku je v 80. letu starosti umrl najstarejši študent sveta. Njegov stric je zapustil veliko bogastvo. V oporoki pa je odredil, da sme dohodke tega premoženja uživati njegov nečak, in sicer tako dolgo, dokler bo študiral. Ko dovrši študije, pripade vse imetje dobrodušnim ustanovam. Nečak je izkoristil velikodušnost svojega strica ter je bil študent celo življenje. Ni bil študent iz hrepenenja po modrosti, temveč po brezskrbnem življenju.

Srečna Španija.

V Madridu se po novem letu ni pripetila nobena avtomobilska nesreča. To pa zato ne, ker je vlada določila prav občutne kazni za prehitre šoferje. Kdor povozi kakega pešca, gre za 6 mesecev v ječo; če ga je smrtno pozvil, dobi 12 let ječe. Madridski meščani se torej lahko prav brez strahu sprehajajo po ulicah.

Stoletnica šivalnega stroja.

V mestecu Saint-Etienneju na Francoskem je živel reven krojač Thimomnier po imenu, ki pri sosedih ni veljal za popolnoma »čistega«. Zane-marjal je obrt, ker si je vbil v glavo, da mora olajšati krojačino delo. Vse svoje prihranke je porabil, da je postavil iz surovega lesa šivalni stroj. Ker so se doma smejali, je ubogi krojaček zadel svoj stroj na rame in se napotil proti Parizu. Tako se je približal do francoske prestolnice in je ondi našel ljudi, ki so za izum imeli razumevanje. Toda po dolgih razočaranjih je Thimomnier moral svoj izum prodati za par frankov in je v največji revščini umrl.

Američan Howe je izum izpopolnil. Toda tudi on ni imel sreče z njim. Milijone pa je s šivalnimi stroji zaslužil znani Singer, ki je v New-Jorku zgradil prvo veliko tovarno šivalnih strojev. Pa še takrat so šivalni stroj smatrali za redko čudo. Danes, po sto letih, pa se nam zdi že zastarela iznajdba.

Jeziki sveta.

Sveto pismo pravi, da je Bog ljudem zmešal jezike zastran njih oholosti. Učenjaki še danes ne morejo

z govostjo dognati, koliko različnih jezikov je na svetu. Pravi, da jih je čez 1000. Kulturne jezike je že lahko naštet; toda začudili se boste, če zveste, da je sv. pismo predstavljeno že v 572 jezikov. Navaden človek pozna po imenu komaj kakih 40 do 50 jezikov. Kamoli, da bi jih toliko obvladal. O slavnem kardinalu Mezzofantiju piše, da je znal preko 100 jezikov. Poznavanje števila jezikov je postalo pa še bolj težko, odkar so odkrili, da govorijo pri številnih rodovih osrednje Afrike in na oceanskih otokih žene svoj jezik, moški pa svojega. Za skupno rabo velja moški. Res, prava babilonija!

Mož, ki se smeje.

Na pomlad l. 1897. so v nekem londonskem gledališču prvič vprizorili veseloigro, kateri so že med vajami prerokovali žalosten konec. Občinstvo je bilo res že s prvim dejanjem močno nezadovoljno. Med drugim dejanjem so se jeli oglašati jezni vzkliki proti pisatelju in ravnateljstvu. Grozil je škandal. Tedaj pa se je neki postaren gospod začel smejati. Sprva se je smejal potih, nato vedno glasneje. Njegov smeh je bil zelo prisrčen in nalezljiv. Kmalu se je smejala vsa dvorana. Smejali so se do konca predstave. Ravnatelj gledališča je spoznal, da je smejoči se mož rešil klaverno veseloigro. Po predstavi ga je povabil v svojo pisarno in mu ponudil službo smejalca v gledališču. Podpisala sta pogodbo in mož je hodil vsak večer v gledališče ter se smejal. Za to svoje delo je dobival en šterling (90 lir) na dan. Gledališče je bilo vedno nabito polno ter se treslo od smeha. Za vselega moža so izvedeli tudi drugi gledališki ravnatelji ter ga vabili k sebi. Kmalu ni bilo v Londonu nobene premiere (prve vprizoritve) veseloigra, pri kateri ni bilo poklicnega smejalca. Tudi nagrado so mu zvišali na 10 šterlingov (900 lir) na večer. Možakar si je nazadnje pridobil lepo imetje. Celo v Ameriko so ga zvalili. Umrl je pa l. 1910. Najbrž se je še na smrtni postelji smejal.

Zmeraj hitreje...

Sloveči profesor zgodovine Macaulay je zapisal, da so od vseh zadnjih iznajdb razen tiska najbolj pripomogle h kulturnemu razvoju tiste, ki skušajo razdalje skrajšati. Prvotno je človek na ramenih prenašal svoje tovore. Potem si je uslužil tovarno živino: konje, kamele, vole, pse, slone itd. Kmalu se je naučil živino vpregati v voze. Z iznajdbo parnega stroja se je pa življenje na mah prebrnilo. Zemlja so prekrizale železniške tračnice, ravne avtomobilne ceste se bleščijo na kilometre daleč, letala so že postala vsakdanje prometno sredstvo. Železnica drvi na stranskih progah s povprečno naglico 30 do 40 kilometrov; na glavnih doseže 80 kilometrov. Posebni brzovlaki švigajo že z brzino čez 100 kilometrov na uro. L. 1902. so na progi Berlin - Zossen pognali lokomotivo na 203 kilometre. Avtomobili drže še hitreje. Tovorni povprečno po

15 kilometrov; ostali pa dosežejo okoli 60—80 kilometrov. Angleški dirkač Campbell je drvel že po 333 kilometrov na uro. Motorno kolo je doseglo največ 165 kilometrov. Potniški parniki režejo oceanske valove bolj počasi. Najhitrejša je angleška »Mavretanija« s 25½ morskimi miljami na uro (okoli 74.22 kilometrov).

Najhitreše prometno sredstvo je pa brezdvoma letalo, 150 do 200 kilometrov je običajna hitrost potniških letal. Največjo danes znano hitrost so razvili lansko leto letalci v Benetkah pri takozvani Schneiderjevi tekmi. Angleško letalo »Gloster Napier IV.« je vztrajalo 35 minut v brzini 453 kilometrov. Mestoma se je zagnalo celo do 573 kilometrov na uro; iz Gorice v Trst bi pribrenčalo v tej blazni naglici še prej ko v desetih minutah.

Nedeljski lovci.

V juniju smo prevzeli v zakup lokavsko lovišče. Sestavljen je takoj krožek najboljših lovcev iz Lokavca, Ajdovščine in Šturij. Tu je zbran cvet pravih lovcev. Zato smo pa tiste viteze »zelenega prapora« razdelili na tri oddelke. K prvemu spadajo že starejši, izvežbani dobri lovci. — Kakor se sliši, so ti gospodje vabljeni za prihodnjo zimo na »leve« v južno afriški Kongo k šejku — ficefala. — V drugo skupino spadajo lovci začetniki, ki se oborožijo samo z nožem in samokresom, kar je vselevažno za lokavške pragozde. In v tretjo vrsto spada naraščaj. Ti lovci se oborožijo s palico in nahrbtnikom. Oni pridejo v poštev le pri skupnih lovih in raznih dresurah, ter vodijo pse. Veliko dopadanje imam do prvih gospodov. Ko sem razposlal okrožnico za vpis v ta krožek, je imel moj poziv nenavaden učinek. Da uvidite, gospod urednik, duhovitost teh junakov, navedem vam nekatere odgovore. —

Dobrohotni mučenik Jože B—a pravi: »V slonu je moč« — hotel je reči, da je v slogi moč; pa kje? — Temu prav ponižno in ne-

dolžno odgovarja Mundl Č—jev, ki zadeklamira: »Ko v jasnem jutru priskaklja, troje srnic zajčka dva«. — Sloki naš Joško R—k pa zabobna: Jager pride od gore, — seveda, ker ne mara gora k jagra. — Drejče Č—a pa poje: Le pleši, pleši črni kos... Hitro se oglašaj Danijel B—a, ki večkrat pogleda tja za Goljake in zna tamošnje narečje, zato pa veselo zabevska: Pa le pa kanc, Mica majal! Ves navdušen za novi šport je Nace B—o, ki navija svoj glasek takole: Še hlačice prodajal bom... misli namreč, da je še vedno v ruskem ujetništvu. Vilibald K—č pa jo zažaga: Še en glazek al' pa dva, ker v rižotu zajec godrnja. — Takoj odgovarja in druguje naš podjetni Peter H—k, ki veličastno in zanosno brusi: Volga, Volga mat. — misli namreč na Tribušico in svojo novo žago pri Počeparju v Mrzliropi. V tipičnem hotenju do veličine tega športa in v mrzličnem pričakovanju do veliko strelcov na visoko divjačino, prav lepo zatenorira dr. B—a takole: Mi gremo naprej, mi strelci eminenti, in pred nami zajci beže, kot šnops pred abstinenti! — Drugače pa dr. F—č v nervoznem študiju — rimskega prava — samo zavestno in možato zabasira: Paragrafi so zaviti, pa mi jih znamo prav lepo odviti, in če lisica tu sem zaskoči, primi puško — pa jo poči. — Miro B—a s svojim globokonomišlnim čustvom malo poagitira — ko pravi: Če greš na lov in zajca ni, zavij k Čibeju in se napij. — Nasprotno misli ud bol. blag. Tone T—lj — ko opominja: Polomljenim zajcem ne damo podpore. — Fran R—č izza Lavričevega trga prav milo gostoli: Bom hodil v naravo in žvižgal lepo, da ptičke navadil bom vižo novo. — Naš vrli Vlado Š—a, ki ima v zakupu vže druga lovišča, pa hoče vendarle nekomu vreči pšico — ravna se po Prešernu, ki strelja na Kopitarja — zato takole zastrelja: Ne radi lova — radi vina, se vpišem v klub gospoda Bolčina! — Joško Hrt — ki nosi nad kvintal svoje lastne teže, prav naivno grli: Jaz bi zajca že lovil, ko bi se z avtom za njim vozil. — Ivan Ž—c pa žuga: Strela udri iz visine... — Iz tega uvidite, gospod urednik, da naši lovci niso samo za lov, temveč imajo tudi pristno žilico za pitje in petje.

Iz zaprašenih bukev.

Iz kronike »mostarskega« ali svetolučijskega župnika Tomaža Rutarja.

Na zadnjih listih debele knjige cerkvenih računov je župnik Tomaž Rutar skozi dolgo vrsto let zapisoval prav na kratko razne vremenske dogodke, beležke o letinah in druge zanimivosti. Te beležke ne bodo zanimale samo Mostarjev, pač pa tudi vse Tolmince in hribovce sploh, pa tudi dolince. Vsi slišimo radi kaj iz starih časov: stari naši si ob tem oživljajo spomin, mladi pa so radovedni, v kakšnih razmerah so živeli njihovi očetje in dedje.

Najprej pa kaj malega o župniku Tomažu Rutarju. O njem je že marsikaj lepega in zanimivega napisal naš mostarski rojak pisatelj dr. Ivan Pregelj. O njem pravi, da je »bil Čiginjec (iz volčanske fare) po rodu,*) duša tolminska, dedec srdit in grčav, kakor da je skozi soldaške šibe šel. Pulver und Blei!«

*) Po domače »Junakov«.

Mostarska farna kronika piše o njem, »da je služboval pri Sv. Luciji od l. 1835. do svoje smrti 1887. Prvo sv. mašo je imel pri Sv. Luciji, potem je bil duhovni pomočnik tukaj, služboval nekaj časa, prav malo, v Dolenji Tribuš, potem je bil zopet tu kot lokalni kaplan in služboval dalje od l. 1837. do smrti kot župnik. Pokopan je bil na veliko soboto. Sprevod je vodil volčanski fajmošter g. Jožef Golja, drugi vdeležniki: Dugulin, upravitelj tolminski, g. Karel Pencin, kaplan Karel Kumar, Martin Pervajne, upravitelj na Idriji, Franc Lužnik, upravitelj v Ročah, Kuštrin, upravitelj v Dol. Tribuš, Kumar Ivan, kaplan na Mostu, Fon, bogoslovec. Mož je bil precej originalen, kakikrat robat. Ljubil je božjo kapljico. Sicer pošten duhovnik.«

Tako in toliko kronika. Stari ljudje se ga še dobro in z veseljem spominjajo.

Rutarjeva kronika.

L. 1820. — Jeseni je bila velikanska povodenj. Melanova hiša, to je št. 12 na z. Modrejec (tik soškega mostu, kjer se Soča izliva z ve-

likim šumom v globoko skalno sotesko) do strehe v vodi.

L. 1835. — 14. nov. na zahvaljenico pri Sv. Luciji na Mostu snega blizu do kolena. (Pomniti moramo, da pade pri Sv. Luciji navadno prav malo ali skoraj nič snega.)

L. 1849. — Velika povodenj prve dni oktobra. Idrija strašno narasla.

Od l. 1847. — 1853. — Krompir gnije.

L. 1851. — Nič grozdja (V prejšnjih časih so imeli posamezni kmetje okoli Sv. Lucije cele vinograde). Skoraj vse leto dež. Okoli vahti velika povodenj. Na zahvaljenico, 16. — 18. novembra padlo snega čez kolena — že lezen sneg. Največji je bil 28. novembra. Po hribih vsa kuhinja na polju zmrznila.

L. 1852. — Zima mrzla, sneg. 16. aprila mesec. Pomlad prijetna. Od 18. julija do 3. oktobra deževno, seno gnije, žito v kozlih raste. 3. oktobra velika povodenj, voda do tla Melanovega. Most čez Tolminko in Knežo se porl. 7. oktobra prvi sneg globoko po bližnjih hribih. Povodenj do 13. oktobra. Cena vinu na Mostu 24 kr. Deževno do 20. oktobra. 21. okt. prvi led.

L. 1853. — 14. jan. Idrija zelo narasla. V Trebuši do brvi. 16. jan. senice pojejo. 17. jan. gromi. Od 21. — 22. febr. zlo snega, hud mraz, led, sever reže. 23. marca velik sneg. 14. aprila ves dan sneži. Od maja do konca junija deževno. Belega žita malo. Od sv. Petra do Rožnice (15. avg.) v Gorici brez dežja, suho do 27. sept. Ta dan prvi sneg po pečeh. Po Laškem nič grozdja. 3. okt. sneg do Roč. 5. okt. velika slana. Potem hud, suh mraz. 31. oktobra 15° pod ničlo.

1854. — 5. in 6. jan. od juga poledica. 6. jan. grom, sodra ali sodrica. 7. jan. gorko in lepo do 4. febr. — do 17. febr. strupeno hud mraz, velik led, 18. — 19. febr. sneg do kolena od juga. 20. čisto jasno, tiho, do 8. marča led, mraz, sneg. 1. aprila dež, potem jasno, suho do 21. Vse zeleni in cvete. Od 21. — 24. dež, mrzlo, 25. sneg v Plazeh (v bohinskem gorovju). 28. železen sneg do Mosta. Od 1. — 17. maja dež in vedro, žito lepo kaže, žito gotovo, obilno, čeravno večkrat veliko dežja. 13. junija sneg na Krnu. 18. avgusta tudi sneg. Pomnil Pšenica mernik 4 gld 40 kr., mernik sirka (turščice) 4 gld 20 kr. Tako do sv. Petra. Od 1. — 18. sept. velika suša. Ajdo so želi 18. sept. Huda griža na Gori, v Cerknem. Tu jih je v 2 mesecih umrlo 136. — Zima, led, hud mraz okoli sv. Martina. Od 21. nov. do 17. jan. 1855. čisto jasno, brez snega.

L. 1855. — 17. jan. prvi sneg, 26. jan. 2½ čevlja debel, hud mraz do 25. febr. Na svečnico je bilo od juga oblačno, od severa jasno, od krivca (vzhoda) sneženo. 14. febr. Idrija narasla čez brv na Idriji. Marč južen. 23. marča prvi grom in sodra. Nato le dež. 1. aprila sneg do Mosta, grmi. Kaj bo? Suho do konca aprila, potem deževno do 23. maja in dalje do 22. junija. 21. junija sneg na Razoru (med Tolminom in Bohinjem). Pšenica mernik 4 gld., sirka 3 gld. Žito srednje. Od 21. junija kolera po Goriškem do 1. okt. 3. okt. prvi sneg na pečeh (bohinskem gorovju). 26. nov. prvi led, hud mraz do 22. dec., 22. dec. snega 2 pedi, potem lepo.

L. 1856. — Okoli svečnice nekaj malega snega, nato lepo do 14. marča, kateri dan je bil tako mrzel in hud, da so morali vsi kupci (prodajalci za semenj) v Solkanu ostati. NB. Meseca marča so bile v Parizu konference med Rusi in zavezniški zavoljo miru (po krimski vojski); vse blago je padlo na kupu. 30. marča mir podpisan. 6. apr. vsi škofje na Dunaju. 24. apr. temeljni kamen za zaobljubljeno

cerkev na Dunaju. 4. maja sneg na Ponikvah (pri Sv. Luciji). 14. avg. huda toča od Drežnice do Volarjev. 18. avg. strašen vihar, 23. avg. spet toča. 3. sept. sneg do Čadrga (blizu Tolmina). 20. sept. povodenj do Malanove tnele in sneg do Zabiških Ravni. 28. sept. toča vse pobila; vendar na Mostu prizanesla nekoliko. Sneg na Ponikvah 4. nov. 9. nov. ob 11½ po noči potres. Nato mnogo snega, dežja in mrazu.

Stara vas.

Mavhinje s svojim imenom so stale že pred 800 leti in več. V dobi med l. 1077. in 1084. po Kr. je oglejski patriarh Henrik podaril vas Mavhinje nekemu samostanu (v srednjem veku so bile vasi podložne fevdnim gospodarjem, grofom, cerkvam ali samostanom). Zgodovinski vir. ki to poroča, je bil spisan (po latinsko) l. 1113. in piše za Mavhinje »Malchinasella«.

Nekdanja imena.

Skrajšana imena Kozje, Dutovlje, Volče, Barkovlje, so se v starini izgovarjala po daljši obliki: Kozjane, Dutovljane, Volčane, Barkovljane. V neki listini iz l. 1015. po Kr. se omenja župnija v Volčah, ki je najstarejša na Tolminskem. Takrat so gotovo še izgovarjali tudi »v« kot »l« brez vmesnega »o«, torej Vlčane (ne Vovčane). Latinski vir piše »de plebe, quae vocatur Valzana« (od župnije, ki se Vlčane zove).

Skrilje na Vipavskem.

Desetino, ki jo je ta vas odrajovala v starodavnih časih gosposki, je oglejski patriarh Friderik (Svatobor) poda-

ril cerkvi Matere božje v Ogleju. To je bilo l. 1085. po Kr. Zgodovinski vir piše »decimam villae Scrilachi« (desetino vasi v Skriljah).

Snaga zvonov.

Že pred enim letom je izšla v Cerkvenem listu nadškofijska naredba za snago in varnost cerkvenih zvonov. Ta prepotrebna naredba je prišla zdaj do splošnega znanja, ne pa do splošnega izvajanja. Pogled na nekatere zvonike to izpričuje.

Da slišimo zvon, mu moramo z udarcem s kembljem vsiliti tresljanje, ki prehaja na obdajajoči ga zrak, da se v valovih razširi do naših ušes. To tresljanje se pa ne vrši v celotnosti po celi zavahani ploskvi zvoná, ampak zvoneči zvon sam se na površju deli v krožne izseke, katerih vsak treslja proti svojim sosedom v nasprotni smeri. Teh smeri ne more izpremeniti človeška roka niti zvonarjeva. To določa ustroj (struktura) in oblika liva. Nevarno je med zvonjenjem ali brenčanjem tem treslajem nasprotovati ali jih zavirati. To je splošno znano. Ni pa znano, da ima zvon še nevarnejšega nasprotnika in ta je *nesnaga*.

Veter nanaša na zvon prah, tičji otrebki padajo nanj, od jarma se cedi nanj mazilo. Vsa ta nesnaga se v mokrotnem vremenu med seboj pomeša, v suhem vremenu pa strdi, slabi zvonu glas, se vedno bolj debeli in postane polagoma pravi nasilni jopič. Treslaji zvoná se z vedno večjo silo prekinjajo, dokler zvon, tudi zmerno zvoneč, ne omaga ter se razkolje.

Zatorej odstranite že enkrat to nesnago z zvonov, držite zvonove čiste; saj se to spodobí za posvečene znanivce božje časti!

Iv. M—a.

Književni pomenki.

Prešeren med Italijani.

France Prešeren, največji slovenski pesnik, je znan daleč preko mej slovenskih dežel. Prestavljali so ga Nemci, Rusi itd. Italijanski javnosti ga je predstavil prof. Umberto Urbani, ki je v tržaškem mesečniku »L'arte« objavil članek »Francesco Prešeren, il Petrarca sloveno« (Franc Prešeren, slovenski Petrarca. Petrarca je znamenit italijanski pesnik iz 14. stoletja.) Članku je dodana tudi Prešernova slika. Urbani pravi, da je Prešernova za sluga, da so Slovenci ohranili svojo jezikovno samostojnost in da se niso združili s Hrvati. Opisuje njegovo nesrečno ljubezen, ki je povzročila toliko lepih, nesmrtnih pesmi. Na koncu objavlja prosti prevod pesmi »Luna sije« in »Izgubljena vera.« Urbani napoveduje obširnejšo razpravo o Prešernu. Izšla bo v drugem zvezku zbirke »Scrittori jugoslavi« (Jugoslovanski pisatelji). Profesor Urbani je pokazal precejšnje znanje slovenskega slova.

O velikih in majhnih knjigah.

Neki Amerikanec je dal napraviti knjigo postav, ki je bila tri metre visoka, poldrugi meter široka in en meter debela. Tehtala je pa samo 250 kg. Strani so se obračale s posebno električno pripravo. Drugačeno, a prav tako čudno knjigo vidiš v dominikanski cerkvi na Dunaju. Za glavnim oltarjem je nekaka omara. Ko jo odpreš, opaziš, da ni omara, temveč

knjiga. Strani so lesene in prevlečene s pergamentom ter se obračajo na tečajih kot vrata. »Knjigo« so zgradili l. 1424. Vanjo pišejo imena umrlih samostancev. Vsakemu imenu je dodan življenjepis. Knjiga je za sodobno cerkevno in kulturno zgodovino zelo važna, kajti med dunajskimi dominikanci je bilo mnogo velikih učenjakov. Velika je tudi »Anatomia universa« (Splošna anatomija), ki jo je napisal pater Mascagni ter so jo v letih 1923.—1830. natisnili v Pisi. Zbirka slik, ki je anatomiji dodana, je 1.90 m visoka in 90 cm široka. To so sploh največje anatomske slike, kar se jih je kdaj tiškalo. V neki londonski knjižnici pa imajo koran (mohamedansko sveto pismo), ki bi ga dva moža težko nesla. — Tudi glede na število zvezkov imamo prave velikane v knjižni obliki. Uradno poročilo o meščanski vojni v Združenih državah, ki je bilo izdano na ukaz kongresa (poslanske zbornice), obsega 130 zvezkov. Vsak zvezek ima pa povprečno tisoč strani. Še obširnejše pa je delo o kitajski kulturi, ki so ga v začetku 14. stoletja začeli izdajati kitajski učenjaki. Izhajalo je 104 leta ter je obsegalo 11.000 zvezkov. Izšlo je pa samo v dveh rokopisnih izvodih, kar njegovo vrednost le povečuje.

Poleg takih velikih knjig imamo pa tudi izredno majhne knjige, ki se lahko berejo samo z drobnogledom. V Parizu je knjižnica, v kateri je okoli tisoč knjig. Največja je 50 mm visoka in 40 mm široka, najmanjša pa 14 mm visoka in 12 mm široka. Na Nizozemskem pa je leta 1674. izšlo sv. pismo, ki je bilo 13 mm visoko in 10 mm široko.

Taki pojavi v tiskarniški umetnosti so seveda redki in grede v skrajnost. Pričajo pa o velikih ljubeznih do knjige. Naj omenimo še znanjo opremo. Pomembnejše knjige so krasile z zlatom in biseri. Baron Cojz je za Bohoričovo slovensko slovnico iz l. 1584. dal napraviti posebno škatlo v obliki knjige. Škatla je prevlečena z žametom in okovana z zlatom. Zaprta je pa tako, da je ne more odpreti, kdor ne pozna mehanizma. Cojzov primerek Bohoričeve slovnice je sedaj v ljubljanski licejski knjižnici. — Moderna zgolj materialna kultura je zanimanje za knjigo skoro ubila. Šele ko so se pokazale skrajno kvarne posledice tega zanemarjanja, je ljubezen do knjige zopet oživila.

Objave.

Sv. Višarje.

Vodstvo Višarskega svetišča prosi, da bi voditelji znatnejših romanj prej sporočili o svojem prihodu, da se bo lje ve potrebno pripraviti. — Opozorja pa, da so za nedelje 11. in 18. avg. že prijavljena večja romanja iz inozemstva. Ugodneje je torej za romanje in za vodstvo, če manjše skupine pridejo kolikor mogoče med tednom, ko ni takega navala. Lahko tudi v nedeljo popoldan, ko večje skupine že dopoldne odidejo. Tako se lahko bolj v miru prejmejo sv. zakramenti in se lažje dobi prenočišče.

Nova trgovina.

Katoliška knjigarna v Gorici je odprla novo trgovino v Gosposki ulici (Via Carducci) št. 6. V njej bo prodajala sveče, kipe, slike, mašne knjižice in razne druge nabožne predmete. O bogati izbiri nam živo priča izložbeno okno, ki je zelo lepo urejeno. Tudi cene, ki jih vidimo v izložbi, so ugodne.

Našla se je

zlata ura na Soškem mostu. Kdor jo je zgubil, naj se zgloši v Corte S. Illario 3.

Potniški avtomobili,

tako nam sporoča Ribijeva prevozna tvrdka, bodo 8. t. m., ko se vpricho kraljeviča Humberta odkrije spomenik padlim Goricanom, vozili sicer po urniku, a s pomnoženim številom avtomobilov.

Vodstvo zavoda

šolskih sester III. reda sv. Frančiška v Tomaju javlja, da se otvori v zavodu z mesecem oktobra šestmesečni gospodinjski tečaj. Na ta tečaj se sprejemajo deklice, ki so stare vsaj 16 let in so dovršile z dobrim uspehom ljudsko šolo. Prijaviti se morajo vsaj do 20. septembra. Vodstvo daje drage volje natančnejša pojasnila.

Duhovnikom.

V Trnovem pri Ilirski Bistrici se bodo vršile duhovne vaje za duhovnike. Začele se bodo v ponedeljek dne 26. avgusta zvečer, končale pa v petek 30. avgusta zjutraj. Vodi jih g. dr. Zdešar. Gospodje, ki se jih žele vdeležiti, naj sporočijo g. Francu Hrovatu, duhovniku. (P. Villa del Nevoso.)

Duhovne vaje za mladeniče.

Na željo prevzvišenega g. kneza nadškofa bodo letos duhovne vaje tudi za mladeniče in sicer

v dneh od 24. avgusta zvečer do 28. avgusta zjutraj v malem semenišču v Gorici.

Udeleženci plačajo za hrano in stanovanje 38 lir. To svoto naj pošljejo skupno s prijavo na upravo malega semenišča v Gorici, via Dreossi 18 najkasneje do 22. avgusta t. l. V zavodu se zberejo v soboto popoldne pred 6. uro zvečer. Velečastite gospode dušne pastirje naprošamo, da duhovne vaje fantom toplo priporočijo. Pobožne duše pa prosimo, da molijo za božji blagoslov in dober uspeh.

Dobrega kdor zdravja nima
mu ne prija vsaka klima.
Vse jedi bo klel pogrete,
hvalil bo le »PEKATETE«.

Za umnega gospodarja.

Tržaški trg.

Grozdje: Blago prihaja iz Istre čez dalje v večji množini. Izvoza ni. Znanji trg je že poplavljen s francoskim grozdom. Tržaški izvozniki so čmeri, ker bi morali imeti zdaj predvsem z grozdom največ posla; tako stojijo že tri tedne s prekrižanimi rokami. Cena je zelo nizka in se suče okoli 2 do 2.20 L za kg. Seveda ne smemo na podlagi teh cen delati zaključkov o bodočih vinskih cenah. Cena avgustnega grozdu zavisi predvsem od izvoza; če izvoza ni, pade cena. Namiznega grozdu, ker ga še ni mogoče uporabiti za mošt.

Breskev je še vedno mnogo na trgu. Cena zavisi od kakovosti in gre od 2 do 2.80.

Hruškam je cena od 2 do 2.80.

Jabolk sploh ni na trgu.

Paradižniki: Blaga je dosti, cena je temu primerno nizka in gre od 25 do 30 stotink za kg.

Lubenica: Kupčija je posebno živahna ob kanalu, kjer so zasidrane

z blagom naložene ladje. Na debelo se prodajajo po 30 cent. kg.

Dober kurnik.

Kurnik naj se ne nahaja na vlažnem prostoru in tudi ne v takem prostoru, kjer se nahaja druga živina (hlev!). Za 12 do 15 glav kuretine naj bo kurnik vsaj poldrugi meter dolg, enako visok in en meter širok.

Za stojišče kuram imej kurnik v višini 40 cm nad podom dve 5—6 cm široki in gladki palici, ki pa naj ne bodo okrogli. Palici naj bosta lahko snemljivi, ker je to potrebno za temeljito čiščenje kurnika. Palici moramo večkrat namazati z 2% lizola ali enoodstotnim kreolinom (se dobi v drogeriji). Tedensko vsaj enkrat moramo spraviti iz kurnika vse košje odpadke.

Tri priprave mora imeti dober kurnik, in sicer: koritce za krmo, potem tako napravljen napajalnik, da ga koši lahko dosežejo le s kljunom in grabljišče za zeleno krmo. Napajalnik napravimo navadno tik, a izven kurnika.

Ne ruvajta graha in fižola.

Kot je znano spadata grah in fižol, ravnotako kot tudi detelja k tistim rastlinam, ki bogate zemljo na dušiku, ki je najdragocenejši del rastlinam potrebne hrane. Rastline črpajo iz zraku prosti dušik s pomočjo posebnih bakterij, ki živijo na koreninah gomoljčih, ter ga oddajajo zemlji. Zato je tudi zemlja neposredno ob koreninah imenovanih rastlin zelo bogata na dušiku.

Kdor ruje grah in fižol s koreninami vred, odstrani istočasno gomoljčke s koristnimi bakterijami in odnese vedno tudi nekaj zemlje. Zato ne bo skrbni kmetovalec izrival fižola in graha, temveč ga bo požel, ker bo na ta način ostal v zemlji ves iz zraku načrpani dušik.

Gosenice in črvivost sadja.

Letos so obgrizle gosenice skoraj vse liste na zelo mnogih sadnih drevesih, črv pa se skriva skoraj v vsaki hruški in jabolki. Škoda je velikanska pri vseh sadnih vrstah in širom cele dežele.

Proti gosenicam in črvu ne pomaga nobena še tako robata kletvica in noben še tako pobožen vzdihljaj. Tu je na mestu le nauk, ki nam ga daja naš pregovor: Pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal. Treba je poseči med to za lego in jo vničiti na sledeči način:

1. Pobirati moramo pod drevjem vse odpadlo sadje, bodi piškavo ali ne, ga skuhati in pokrmiti prešičem. Marsikateri črv bo končal v prešičjem želodcu.

2. Rahljati moramo zemljo pod sadnim drevjem in to pod celo krono, pri tem pa vničiti vsakega črva, ki nam pride pred oči. Temeljito opravijo to delo tudi kokoši, če jih pustimo brskati po razkopani zemlji, kar pa ne moremo vedno drage volje gledati. Rahljati, oziroma opletati bi morali zemljo pod sadnim drevjem vsaj 4krat v letu in to 25 cm globoko. Sedaj bi rahljanje največ koristilo.

3. V jeseni moramo nalepiti okoli vsakega sadnega drevesa pas z lepilom Tree Tanglefoot. Pri nalepljanju pasov moramo paziti, da ne dobe škodljivci proste poti na drevo po kaki žici ali drugače, kar je v vinogradih prav lahko mogoče. Paziti moramo, da je lepilo na pasu lepljivo skozi celo zimo do pomladi. Najboljše je nalepiti pasove od srede do konca oktobra.

4. Koncem zime moramo poskropiti vse veje sadnega drevesa z 10 do 15% raztopino antiparazita.

5. V dobi cvetja moramo poskropiti sadno drevo s polodstotno raztopino svinčenega arzenata, ki bo zastrupil vse žive živali na drevesu.

Pa bo kdo rekel: Preveč sitnosti, kdo bo vse to delal? In vse to tudi mnogo stane! Vrag naj vzame gosenice in črve, četudi bi vse požrli.

Tako govori samo nespametni, pametni pa, ki so vse to že davno uvideli in ki danes vlečejo lepe denarce za svoje sadje, se drže zgornjih navodil. Drže pa se jih le zato, ker jim to nese.

Vrtnarski tečaj v Trstu.

Tržaška okolica ima sloveče vrtnarje, ki gojijo na mandrijah zelenjavo in cvetice. Vsako leto proizvaja tržaško vrtnarstvo za okroglo 25 milijonov lir tega pridelka. Da se vrtnarstvo še bolj izpopolni, je Zavod za malo obrt sklenil otvoriti vrtnarski tečaj, kjer bodo mladi vrtnarji dobili teoretičen in praktičen pouk v svoji stroki. V prvi tečaj bo sprejetih 20 gojencev.

Mravlje.

Mravlje postajajo vedno bolj siten mrčes. Mravlje ne prenašajo samo listnih uši na cvetlične grme in na sadno drevje, grdoba nam sili tudi v hiše, predvsem v kuhinje, kjer zleze v omare in onesnaži ter poškoduje marsikatero hrano.

Kdor hoče uničiti, oziroma pregnati mravlje iz stanovanja, naj najprej najde mravljišče, to je gnezdo, iz katerega izvirajo, potem pa naj isto polije s petrolejem ali bencinom in zažge. Hišne mravlje imajo navadno svoje skrivališče pod kakšnim kamnom ali v kaki zidni špranji. Če so v hiši, seveda ne bomo mogli zažgati mravljišča, temveč ga moramo uničiti na drug način. Najboljše je, da poskrbimo s pomočjo stiskalne škropilnice mravljišče s petrolejem in vse špranje, koder navadno lezejo mravlje, ki bodo potem ali pocerkale ali zbežale.

Mleko.

Vsi vemo, da je mleko prva in najpotrebnejša hrana predvsem za male otroke, koristi pa tudi velikim in starim otrokom. Poleg tega je mleko najbolj po ceni hrana.

Poslanec Marescalchi piše v svojem listu »L' Italia vinicola ed agraria«, da se v Italiji mleko premalo vpoštevata in da je zelo malo držav, kjer bi se zavžilo sorazmerno tako malo mleka kot v Italiji.

Marescalchi navaja:

Računa se, da se proizvaja letno v Italiji okoli 50 milijonov hektolitrov mleka, od katerega pa se zavžije komaj 17 milijonov hl. Vse ostalo se uporabi za izdelavo masla in sirov. V srednjem torej zavžije vsak Italijan letno 41 litrov mleka, kar je zelo malo v razmerju z 90 litri mleka, katere zavžije Anglež. Nemci zavžijejo 235 litrov, Švedi pa celo 260 litrov na leto. Tudi v italijanskih mestih se zavžije sorazmerno malo mleka: V Milanu pride letno na vsakega stanovalca 60 litrov, v Berlinu 117, v Monakovem 135, v Zurichu 153, v Kopenhagenu in v Stokholmu pa celo 260 litrov mleka.

In v naši deželi. So družine, kjer porabi vsak otrok dnevno tudi liter mleka, a so tudi druge družine, kjer ni ene lire za liter mleka, pač pa so 4 lire za liter vina. V mnogih družinah daje gospodar otroku vina, mleka pa mu ne privoščiti.

Svetovni pridelek vina.

L. 1828. so bile pridelane naslednje množine vina (v hl):

1) Evropa:	
Francija	58.415.000
Italija	46.823.000
Španija	16.212.000
Romunija	6.315.000
Jugoslavija	4.318.000
Portugalska	4.005.000
Ogrska	3.500.000
Grčija	2.350.000
Nemčija	2.053.000
Rusija	1.705.000
Bolgarija	1.647.000
Avstrija	804.000
Švica	660.000
Cehoslovaška	200.000
Luksemburg	30.000
Malta	10.800

skupaj 149.047.800

2) Azija:	
Ciper	70.000
Palestina	70.000
Turčija	32.000

skupaj 15.451.000

3) Afrika:	
Alžir	13.667.000
Tunis	934.000
Južna Afrika	670.000
Maroko	180.000

skupaj 15.451.000

4) Amerika:	
Argentina	5.000.000
Čile	3.000.000
Brazilijska	857.000
Uruguay	340.000
Mehika	11.000

skupaj 9.208.000

5) Avstralija 929.000

Poleg tega je bilo lansko leto pridelanih v Zedinjenih državah 25.000.000 kvintalov grozdja, ki je bilo večinoma zavžito kot grozdje, ker so v Zedinjenih državah prepovedane alkoholne pijače. Če bi to grozdje zmastili in napravili vino, bi gobili okoli 18 milijonov hl vina, tako da bi v Ameriki pridelali 27.208.000 hl vina.

V lanskem letu se je torej pridelalo na celem svetu okoli 193 milijonov hl vina.

Iz zgornjega seznama je razvidno, da je vino razširjeno predvsem po romanskih državah (Francija, Italija, Španija, Romunija, Portugal, Argentina, Čile, Brazilijska, Uruguay, Mehika) ter v francoskih kolonijah (Alžir, Tunis, Maroko). V germanskih državah pijejo manj vina, zato pa več piva, Slovani pa, predvsem pa Rusi, so prijatelji žganja.

Nove postave.

Posinovljenje (Adozione.)

Mož in žena nimata otrok. Zato vzameta tujega otroka za svojega, dečka za sina ali deklico za hčerko. To dejanje imenujemo posinovljenje. Posinoviti koga zamore mož ali pa ženska, oženjeni in neoženjeni.

Kdaj dovoljuje italijanski zakon posinovljenje?

Posinovljenje je po italijanskem zakonu dovoljeno pod temi pogoji:

1. kdor hoče posinoviti, ne sme imeti zakonskih ali pa pozakonjenih otrok;
2. kdor hoče koga posinoviti, mora biti najmanj 50 let star in
3. mora biti tudi vsaj za 18 let starejši od posinovljenca.

Ali je mogoče več tujih otrok posinoviti?

Je mogoče, toda le istočasno. Ni pa dovoljeno posinoviti danes enega otroka, čez leto spet drugega.

Ali je mogoče posinoviti nezakonske otroke?

Lastnih nezakonskih otrok ni mogoče posinoviti.

Ali je mogoče biti posinovljen od več oseb?

Nihče ne more biti posinovljen od več oseb, kakor samo od enega moža in njegove žene.

Kdaj se lahko kdo posinovi?

Posinovljenec (fant ali dekle) mora biti najmanj 18 let stara. Samo vojne sirote se lahko pominovijo pred 18. letom in zadostuje, da ima oseba, ki posinovljuje, 40 let.

Kako je z varuhom?

Varuh lahko posinovi svojega varovanca, toda prej mora predložiti sodnijski obračun o upravi varovanja tega premoženja.

Kako se izvrši posinovljenje?

Pred predsednikom prizivnega sodišča v Trstu morata posinovljenec in mož ali ženska, ki posinovljuje, osebno podati tozadevno prostovoljno izjavo.

Če je posinovljenec mladoleten, je potrebno dovoljenje očetovo ali pa varuhovo.

Kakšne učinke ima posinovljenje?

Posinovljenec dobi priimek moža ali žene, ki ga je posinovila. Posinov-

Zahvala

zavarovalnici „L' UNION“ in g. Avgustu Ravniku v Gorici, Via Barzellini 2, za dobro cenjeno in izplačano požarno odškodnino. Priporočava najtopleje „L'Union.“

Birsa Jožefa in Anton Furlan, Lojevi, Rihenberk

ljenec doda novi priimek svojemu prvotnemu priimku.

Posinovljenec ima pravico, da poseduje po moškem ali ženski, ki ga je posinovila, kakor da bi bil njihov zakonski otrok. Nasprotno pa nima pravice do dedovanja po posinovljencu oseba, ki ga je posinovila.

V slučaju potrebe je posinovljenec dolžan skrbeti za osebo, ki ga je posinovila. Isto pravico ima tudi posinovljenec.

Posinovljenec ohrani vse pravice in dolžnosti do svojih roditeljev in svoje rodne družine. Nasprotno ne stopi posinovljenec v nobeno zvezo z družino osebe, ki ga je posinovila. Isto velja tudi za osebo, ki je koga posinovila. Oseba, ki koga posinovi, se ne more poročiti s potomci posinovljenca.

Varuštvo. (Tutela.)

Člen 241. italijanskega civilnega zakona določuje: »Če sta umrla oče in mati, če so bili starši proglašeni za odsotne ali če so starši za kaznen izgubili očetovsko oblast, se odredi varuštvo.«

Pravica imenovati varuha pritiče preživelemu zakonskemu drugu. Za varuha se imenuje lahko sorodnik, a lahko tudi nesorodnik.

Varuha imenuje preživeli zakonski drug svojim mladoletnim otrokom z notarsko pogodbo ali pa z oporoko.

Važno je, da ima po italijanskem zakonu mati po očetovi smrti vso očetovsko oblast in da se odredi varuštvo šele po smrti očeta in matere.

Če niso starši poskrbeli za varuha s pogodbo ali pa s testamentom, pritiče po zakonu varuštvo najprej dedu po očetovi strani, in če je ta umrl, dedu po materi. Če nista oče ali mati poskrbeli za varuha ali če sta umrla oba zakonita varuha, imenuje varuha družinski svet. O tej posebni ustanovi italijanskega prava bomo v kratkem poročali v Novem listu.

Ali sme imeti vsak otrok svojega varuha?

Po italijanskem zakonu mora biti za vse otroke skupno imenovan eden varuh, četudi bi bilo število otrok zelo veliko. Služba varuha je brezplačna in po zakonu obvezna.

Kdo ne more biti imenovan za varuha? Za varuha ne morejo biti imenovane te osebe:

1. osebe, ki ne morejo svobodno upravljati svojega premoženja;
2. osebe, ki imajo ali ki bi mogle imeti z varovancem kakšen pravni spor;
3. osebe, ki so bile obsojene na najmanj tri leta zapora;
4. osebe, ki so bile obsojene zaradi tatvine, sleparstva in radi protinavnih zločinah;

5. vsi, ki so na slabem glasu;

6. osebe, ki so zapadle v konkurz.

Kdo je lahko oproščen?

Za oprostitev od varuštva lahko zaprosijo osebe:

1. ki so stare nad 65 let;
2. težko in trajno bolni;
3. oče petih živčih otrok; med te otroke se vštejejo tudi v vojni padli sinovi;
4. oseba, ki je že nekomu varuh;
5. vojaki, ki služijo;
6. oni, ki so v državni službi izven države ali ki bivajo zaradi javne službe izven okoliša sodišča, ki je varuštvo odredilo.

Če se hočejo te osebe oprostiti varuštva, morajo napraviti prošnjo na družinski svet. Če družinski svet prošnjo odbije, lahko rekuriraš na tribunal. Družinski svet lahko vedno oprosti varuha od varuštva, če varuh to želi in je to na korist varovanca. Ta ukrep družinskega sveta pa mora odobriti tribunal.

Važna okrožnica.

Ministrstvo narodnega gospodarstva opozarja prefekte na okolnost, da so nekateri občinski načelniki prodali občinska zemljišča, obremenjena s skupinskimi pravicami (usi civici).

Na ta lahek, a protipostaven način so si hoteli premagati iz finančne težave.

Prefekti so izdali na poziv ministrstva za narodno gospodarstvo resno (Nadaljevanje na str. 15.)

Likvidacija

poletnega blaga:

SVILE, E TAMI, SVILENE-GAPLATNA, PLETENIN itd.

Po zelo znižanih cenah,

GORICA, piazza della Vittoria št 11.
Giov. Felberbaum

Ratoliška knjigarna v Gorici

Gospodsk ulica — (Via Carducci)
št. 2, 4 in 6

BOGATA IZBERA

knjig
papirja
šolskih potrebščin
slik
in kipov.

Sprejema tudi tiskarska naročila.

Inženir Gaberščik Oskar, Tolmin,

izvršuje vsa civilna inženirska dela in projekte; načrte in vse potrebno za priznanje vodnih pravic; merjenje in parceliranje zemljišč; zemljiške skice za kupnoprodatne pogodbe; razne cenitve, itd. — *Uraduje vsak dan.*

Ljubljanski velesejm.

IV. prireditel »Ljubljana v jeseni«
od 31. avgusta do 9. septembra 1929.

Splošni velesejm. — Posebne razstave: Poljedelski stroji, sirarstvo in mlekarstvo, vinarstvo, mizarstvo, radio, zdravstvo, umetnostna domača obrt, razstava plemenskih konj. Razstava društva »Zoo«, Zadruga razstava. — Na jugosl. železnicah 50%, na italijanskih 30% popusta. Legitimacije za poset dinarjev 30.— ali 11 lir se dobijo pri Pubblicità G. Cehovin, Trst, viale XX Settembre 65/1 Telefon N. 83-34. jugoslov. vizum stane samo 20 papirnatih Din.

**ONSTRAN
OGRAJE**

obvarovani pred vsako nevarnostjo

Žalibog so vsi otroci do šestega leta podvrženi nevarnim črevesnim parazitom, ki jim pravimo gliste. Posledice so večkrat nevarne in v mnogih slučajih (kakor dokazujejo statistike) tudi smrtnonevarne. Potrebno je vsled tega, da se da otroku kak priporoček proti glistam.

Dajte vašim otrokom čistilno sredstvo proti glistam, ki se imenuje ARRIBA.

Je to izboren čokoladni bonbon, ki je znanstveno pripravljen in ki uniči gliste takoj in popolnoma.

L. 1
Komač

ARRIBA

Kemično - lekarniški zavod »Alla Madonna della Salute« - Cav. Raff. Codina - Trieste, S. Giacomo. Glavni zastopnik in založnik za Italijo in kolonije: Adolfo Cechet - Trieste, Via S. Nicolò 11

NOVA

GORICA, Koren (Piazza E. d'Amicis) št. 1
trgovina čevljev domačega in tvorniškega izdelka najrazličnejših vrst

Trpežno blago po najnižjih cenah. Prepričajte se sami! GREGORIČ & URŠIČ

okrožnico na obč. načelnike, v kateri jih opozarjajo, da so take prodajne pogodbe socialno škodljive in tudi pravno neveljavne, ker so skupinske pravice neodvzete. Te pogodbe so le tedaj veljavne, če so bile sklenjene z vsemi jamstvi, ki jih predvideva zakon.

Prefekti opozarjajo obč. načelnike, da bodo odobrili v bodočnosti prodajo občinskih zemljišč le v sporazumu s komisarjem za ureditev skupinskih pravic.

Zadolžnice avstrijskih državnih železnic.

»Blagajna lastnikov avstroogrskih javnih zadolžnic« v Parizu (22 Boulevard de Concelles) javlja, da se bo od 1. avgusta dalje izplačeval odrezek (cedula) št. 58 4% zadolžnic Avstroogrške privilegirane družbe za vzdrževanje državnih železnic, ki je zapadel 1. avgusta 1929. V Trstu bodo izplačevali obresti: Banca Commerciale Italiana, Credito Italiano in Banca Commerciale Triestina.

Za tržaške viničarje.

Tržaška carinska uprava opozarja viničarje, ki imajo vinograde v tržaškem carinskem pasu, da do 31. avgusta prijavijo osrednjemu carinskemu uradu v svobodni luki Viktorja Emanuela III. dozdevni pridelek grozdja. Prijava se izvrši po obrazcu, ki ga lahko vsako prejme v omenjenem uradu.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje št. 131: Kako bi konserviral papriko (peperone)?

Odgovor: Predvsem čitajte v tretji številki mesečnika »Družina« članek o vkuhanju in konserviranju sadja in zelenjave. Drobnost o stro papriko konserviramo navadno v jesihu in ravnotako lahko konserviramo tudi debelo in sladko.

Vprašanje št. 132: Ali res ne smem prodajati inozemskih srečk?

Odgovor: Za prodajanje srečk in drugih vrednostnih papirjev so denarni zavodi in drugi pooblašenci. Zasebniki naj se pečajo s svojim zasebnim pravilom, posebno ker pridejo s prodajanjem inozemskih srečk v navskrižje z oblastvenimi predpisi in oblasti so že marsikoga zašile. Poleg tega pa služijo vse srečke le za izsesavanje denarja, ki ima nekoliko pomena le, če služi skupljeni denar v kakšno dobrodelno svrhu, kot na primer za bolnice ali kaj podobnega.

Vprašanje št. 133: Imam tri hruške, ki vsako leto cvetejo, ko pa je plod debel kot lešnik, počrni in odpade. Kaj naj napravim?

Odgovor: Predvsem čitajte knjigo »Sadjarstvo«. Če tam ne najdete zadovoljivega odgovora, nesite par počrnelih plodov na Popotni kmetijski urad (Cattedra ambulante d' Agricoltura), kjer vam bodo svetovali potrebno, a bodo hoteli najprej videti hruške na licu mesta. Če ne povzroča počrnenja kateri glivičnih ali živalskih zajedalcev, potem je treba iskati vzrok v zemlji, kjer hruške rastejo. Mogoče je, da manjka Vaši zemlji kalij ali fosforna kislina, ki imata največji vpliv na zdrav in ugoden razvoj ploda.

Darovi za birmo

izredno nizke cene,
velika izbira samo v

ZLATARNI F. BUDA
TRST - Corso Garibaldi 35

Tvornica tehtnic, uteži in mer

Giuseppe Florenc & C.o

TRST, via Vidali 9, tel. 84-03

z veliko izbero uteži, mer
in tehtnic oblastveno odobrenih iz domačih in inozemskih tvornic.

Popravljamo najrazličnejše tehtnice po zelo nizkih cenah. Za dobo popravila damo tehtnice in uteži na razpolago brezplačno.

25

POROČNIH S O B

IZBORNE KAKOVOSTI

RAZPRODAMO

po nezaslišano nizkih cenah.

Türk, TRST, Battisti 12

PAZITE NA ŠTEVILKO

Pošljamo na deželo!

Edina prilika !!

LLOYD LATINO

IN

SOC. GEN. DI TRASPORTI
MARITTIMI A VAPORE

Agencija Gorizia, Corso Vitt. Em. 5.

Hitre vožnje v Južno Ameriko

Odhodi iz Genove:

9. avgusta 1929. s parobrodom

VALDIVIA

v Rio Janeiro in Santos L 1850

v Montevideo in Buenos Aires L 1850

19. avgusta 1929. s parobrodom

ALSINA

v Rio Janeiro in Santos L 1850

v Montevideo in Buenos Aires L 1850

Vožnja traja v Rio Janeiro 15 dni,
Santos 16 dni, Montevideo 18 in Buenos Aires 19 dni.

Gospodinje!

Predno kupite kakršno koli blago, obiščite mojo trgovino kjer dobite: Madapolan po L 1.95, platno »Famiglia« 80 cm vis. po L 2.90, domače platno 70 cm vis. po L 1.80, zepir za srajce po L 2.50, svilo fantazija po L 2.95, brisače po L 1.95, satin 120 cm po L 3.90, »creton« rožast po L 2.90, pristno platno 80 cm vis. soko L 5.90. Velika izbira prtov, pregrinjaj, maj, nogavic i. t. d. po najugodnejših cenah.

MARIJA ACCERBONI,

TRST — via Genova 21 — TRST

KABINET ROENTGEN

primarija

dr. DE FIORI AUGUSTO

je odprt vsaki dan v Gorici

Corso Vittorio Emanuele III št. 14

od 9. — 12. in od 2. — 4.

V juliju in avgustu ob nedeljah zaprt.

Josip Kerševani, Gorica

Piazza Cavour šte. 9

Zaloga šivalnih strojev, dvokoles, gramofonov, samokresov, pušk in vseh nadomestnih delov imenovanih predmetov.

Mehanična delavnica

Gorica - Piazza Cavour šte. 5

Bencin „Lampo“

Telefon št. 415. — — — Brzjavke: KERSEVANI, GORIZIA. CICLI E MACCHINE

Tvrdka Teod. Hribar - Gorica

CORSO G. VERDI št. 32

priporoča svojim starim odjemalcem domače in inozemsko blago vseh vrst, posebno veliko izbero črnega sukna za čast. duhovščino in platno znanih tovarn Regenhart & Raymann za cerkvene prte.

Perilo za neveste od najnavadnejših do najfinejših vrst in vse potrebno za njihovo popolno opremo.

BLAGO SOLIDNO.

CENE ZMERNE.

Valuta — tuji denar.

Dne 7. avgusta si dal ali dobil za:

1 dolar	19.07 lir
1 angl. funt	92.78 lir
100 dinarjev	33.59 lir
100 šilingov (avstr.)	269.58 lir
100 čeških kron	56.59 lir
100 nemških mark	455.57 lir
100 švic. frankov	368.— lir
100 franc. frankov	74.92 lir
100 belg. frankov	265.75 lir

Beneške obveznice 72.65; obveznice »Consolidato« 79.75.

Loterijske številke

v soboto, dne 3. avgusta

Bari	68	9	75	22	74
Florenca	85	10	13	45	71
Milan	29	67	90	15	18
Neapelj	52	1	22	50	11
Palermo	67	80	85	45	20
Rim	50	42	27	49	90
Turin	77	2	35	72	45
Benetke	57	22	88	29	81

Semnji v prihodnjem tednu.

Nedelja, 11. avgusta: Avče.

Ponedeljek, 12. avgusta: Sežana.

Torek, 13. avgusta: Oprtalj.

Sreda, 14. avgusta: Materija, St. Vid.

Četrtek, 15. avgusta: Buzet, Buje, Altura, Vižinada, Volosko.

Petek, 16. avgusta: Vižinada, Volosko, Cerovo, Planina, Trnovo pri Bistrici, Klana, Bale, Ročko polje, Picanj, Sv. Nedelja pri Labinju.

Sobota, 17. avgusta: Volosko.

Širite „NOVI LIST“.**Listnica uprave.**

G. Kl. — Dek.: Še 3.50 L do konca leta.

PORABITE PRILIKO! Došlo nam je obilo vsakovrstnega blaga po izrednih cenah.**„Al gran Risparmio“****S. LEVI****TRST - VIA S. LAZZARO 9**

Platno „Credo“	po Lir 1.90
Kotonina močna	2.60
Dovlas	3.—
Jajčja kožica fina	3.20
Kotonina za rjuhe	4.50
Dovlas, težko	6.—
Cajh za hlače	od 6.— naprej
Popelin za srajce	od 3.90 naprej
Coverkoats	po 12.—
Saten, črn	od 3.90 naprej
Brisače platnene nameter	2.70
Prti	1.20

Vsakovrstne nogavice, brisače, robci, svile za obleko in drugo.

Odgovorni urednik: dr. Engelbert Besednjak.

Tiskala: Katoliška tiskarna v Gorici
Riva Piazzetta štev. 18.**Mali oglasi.**

Vsaka beseda stane 50 stot., debelo tiskana 1 liro. Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo. Če je navedeno posebno geslo, pošljite ponudbe ali odgovore v zaprtem ovitku, na katerem je navedeno geslo.

Krone, srebro in zlato, kakor tudi staro zlato kupujem vedno po najvišjih cenah. Vsa popravila kar najhitreje. — Birmska, poročna in krstna darila. — *Moderna zlatarna*, Corso Verdi štev. 13 (Gorica, nasproti novemu Zelenjadnemu trgu).**Pohištvo** nudi širom naše dežele znana industrija pohištva, Štefan Gomišček, Solkan 280. Tu je velika izbira oprave iz trdega lesa po najnižjih cenah. Ne zamudite prilike!**Tropinovec** pristni, dobite vedno v vsaki množini pri »Zadružni žganjekuhi« v Dornbergu.**Kupim harmonij** z eno vrsto jezikov. — Ponudbe na upravo.**Oglase** za vse italijanske, jugoslovanske, avstrijske in druge inozemske liste sprejema oglasni zavod G. Čehovin, Trst, Ventisettebre 65, Tel. 83—34. Nabira tudi oglase za »Novi list« in »Istarski list«.**Patentirane** ročne in vrtilne mlatilnice sistema »Leitnersohn«, ki se lahko rabijo tudi na pogon s konjem (Göpel), prodaja Virgilio Bombig, Piazza Vittoria, Gorica, trgovina z železnino.**Grozdne mline, stiskalnice, slamoreznice** in vse druge kmetijske stroje svetovno znane tvrdke Mayfarth, kakor tudi dvokolesa in šivalne stroje prodaja po zelo nizkih cenah Franc Saunig, Gorica, via Carducci 25.**Služkinjo**, pridno in zanesljivo staro 18 do 20 let, za hišna dela in pri otrocih sprejem. Pisati: Friderika Kržič, Trnovo 123 (Villa del Nevoso — Carnaro).**Krasno posestvo**, četrt ure od kolodvoza v Poljčanah na Štajerskem, obstoječe iz vile s petimi sobami in kuhinje. Dve sobi sta popolnoma opremljeni, kuhinja je opremljena z vso posodo. Hlevi, gospodarsko poslopje, betonirana shramba, nekaj njiv in travnikov, 35 ha gozda, ki je nekaj sekan za ceno Lit. 100.000. — Ponudbe na Desnica, Poljčane, Štajersko, Jugoslavija.**Naročite se na mesečnik „Družino“!****Prva Kmečka gosp. zadruga v Selu** na Vipavskem, p. Cernizza-Goriziana, ima v zalogi**VEČ HEKTOLITROV PRVOVRSTNEGA BELEGA VINA** po znižani ceni.

Na zahtevo se pošlje odjemalcem tudi na dom. Priporočamo se za obilen obisk.

Gostilna „Alle Corriere“

v Trstu via Romagna N. 4 (tik Caffè Fabris) Domača kuhinja. Izborno vipavsko in istrsko vino ter kraški teran. Postajališče potn. avtomobilov in shajališče ljudi z dežele.

Uljudno se priporočata

STRANCAR, in PERIC

Pozor. Zaloga vina, Gorica, via Formica 1 (tik Korna) prodaja bela in črna vina kakor tudi lastni pridelek kraškega terana po najugodnejših cenah. Pirec Josip, naslednik Vinarske zveze.**Gostilno** oddam v najem na prometnem kraju blizu mesnice. Naslov pove uprava**Ključavničarskega pomočnika**, dobrega in vajenega na štedilniku sprejme takoj M. Križe, Postojna.**Razprodam** kakih 20 slamoreznic Mayfarth po zelo znižanih cenah. M. Križe, Postojna.**Potrebujem** zdrav in najmanj 3 leta pravilno sušen orehov les (hlod). Debelina 35 cm, dolžina 2 m 60 cm. Ponudbe z navedbo cene naj se pošljejo na naslov: France Gorš, kipar — Gorica, via Cipressi 4-I.**Kupujem prage**, bukove, hrastove in druge, izgotovljene ali pa tudi sam prevzamem sekanje. Naslov pove uprava.**Imam na prodaj** še nekaj domačega prvovrstnega slivovca. Kdor ga hoče, naj se obrne na Jos. Biščaka v Šmihelu pri St. Petru na Krasu.**Upravo hiš** v mestu in okolici sprejme po ugodnih pogojih uprava hiš J. Čehovin, Trst, Ventisettebre 65, Tel. 83—34.**Pošten kmečki mladenič**, 25 let star z 12.000 lirami gotovine se želi priženiti na primerno posestvo v gorški okolici, kjer se gošpodarji brez vsakih otrok. Prijave na upravo lista pod »Mladenič«.**Domača vina**, namizna in sortirana, oddaja po ugodnih cenah Kmetijsko društvo v Vipavi (Vipacco). Podružnica v Idriji.**Ljubiteljem** krasnih perzijskih ciklamnov sporočam, da so mi dospeli gomolji (čebule) ciklamnov v sortiranih barvah. Sadi se zdaj. — Just Ušaj (Vinoagrarja), Gorica.**Nova zaloga** pohištva v Gorici, via S. Chiara št. 2. Priporočam se Franc Kancler.**ZDRAVNICA****dr. VILMA DOMINCO,**

bivša asistentinja kr. klinike za porodništvo in ženske bolezni v Firenzi

sprejema

od 10. - 12. in 15. - 16. ure

GORICA, Corso Vitt. Em. III, štev. 59.**Zobni zdravnik****dr. Robert Hlavaty****sprejema**

od 9. do 13. in od 16. do 19. ure

v TRSTU

via S. Lazzaro št. 23 - II.

Ob sredah in sobotah ordinira

v POSTOJNI